

Innst. S. nr. 219

(1999-2000)

Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppkjøret 2000 - endringer i statsbudsjettet for 2000 m.m.

St.prp. nr. 82 (1999-2000)

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning, grunnlaget for og gjennomføring av forhandlingene

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om jordbruksoppkjøret i 2000 med forslag om endrede bevilgninger på statsbudsjettet for 2000, endrede målpriser og andre vedtak etter at det ikke lyktes å nå en forhandlingsløsning med jordbruksorganisasjonene. Forslagene legger Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon til grunn, jf. Innst. S. nr. 167 (1999-2000).

Proposisjonen gir også en omtale av opprettingen av Statens landbruksforvaltning fra 1. juli 2000 og nødvendige budsjettvedtak i den forbindelse, samt omtale av Omsetningsrådets virksomhet i 1997 og 1998.

St.meld. nr. 19 (1999-2000) legger vekt på landbrukets samlede bidrag til samfunnsnytte på kort og lang sikt. Det er lagt vekt på en helhetlig politikk som omfatter hele verdikjeden og betydningen av økt forbrukerorientering av mat- og landbrukspolitikken. Med grunnlag i flertallsmerknaden fra næringskomiteen er det en hovedutfordring å gjennomføre målprisreduksjoner og tilpasning/omfordeling av jordbruksavtalens tilskuddsordninger, basert på at Regjeringen vil foreslå innføring av skattemessig fradrag i positiv næringsinntekt fra jord- og hagebruk med virkning fra skatteåret 2000. Næringskomiteens flertall forutsatte videre at behovet for å forenkle virkemiddelsystemet følges opp av forhandlingspartene.

Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag la 13. mai 2000 fram et felles krav med ramme og fordeling. Kravet var bygd opp i to ledd. Gjennomføring av pris-/skattegrepet var presentert som et eget element, med målprisreduksjoner på 650 mill. kroner, lik anslått provenyvirkning av inntektsfradraget ved skatteligningen. Målprisreduksjonene var foreslått gjennomført på melk, kjøtt og egg. Jordbruksorganisasjonene la vekt på å korrigere utslagene slik at virkningen

for den enkelte bonde skulle bli mest mulig lik. For å jevne ut strukturvirkningene, ble det foreslått å redusere kornprisene med 4 øre pr. kg i gjennomsnitt og å øke prisnedskrivningstilskuddet til kraftfôr med 10 øre pr. kg. Kravet innebar derfor en reduksjon i kraftfôrpri-sene på 14 øre pr. kg.

Inntektsmulighetene skulle økes med 11 835 kroner pr. årsverk, tilsvarende 900 mill. kroner i avtaleåret. Dette ble krevet finansiert med økning i målpriser på frukt, grønnsaker og poteter tilsvarende 110 mill. kroner, økt bevilgning over kap. 1150 på 540 mill. kroner og nettovirkningen for jordbruket av skatteordningen på 250 mill. kroner.

Når de to elementene vurderes samlet innebærer dermed kravet målprisreduksjoner på 540 mill. kroner, bevilgningsøkning over kap. 1150 på 540 mill. kroner og verdsetting av inntektsfradraget ved skatteligningen til 900 mill. kroner.

På bakgrunn av overproduksjonssituasjonen krevde jordbruksorganisasjonene at avtalepartene iverksetter produksjonsregulering for hele kjøtt- og eggsektoren.

Innvilgningsrammen til Landbrukets utviklingsfond ble foreslått redusert, det ble foreslått en økning i bevilgningene til tradisjonelt jordbruk og kutt i innvilgningsrammen til miljøtiltak.

Kravet forutsatte videre at verdiskapingsprogrammet skal ha som målsetting å sikre bøndene en større andel av verdiskapingen i matvarekjeden.

Statens tilbud ble lagt fram 19. mai 2000. Tilbudet innebar forslag om å redusere målprisene med 900 mill. kroner, tilsvarende verdien av innføring av inntektsfradrag ved beskatning på 900 mill. kroner. Målprisreduksjonene ble foreslått gjennomført på melk, kjøtt og egg. Statens grunnpriser på korn ble foreslått redusert med 14 øre pr. kg.

Bevilgningene til gjennomføring av jordbruksavtalen (sum kap. 1150 og 4150) ble foreslått redusert med 400 mill. kroner. Det ble videre foreslått utflating av strukturprofilen på tilskudd pr. dekar og dyr.

Ut fra målprisreduksjonene, markedsforholdene og reduksjonen i kraftfôrprisene ble det anslått en faktisk prisreduksjon på 300 mill. kroner i avtaleåret. På det grunnlag ble det anslått at jordbrukets inntekter kan øke med 200 mill. kroner i avtaleperioden.

Fordi oppgjøret, og dermed målprisreduksjonene, bare vil virke i andre halvår 2000, ble det lagt til grunn at inntektsfradraget innføres slik at det får halv virkning for skatteåret 2000 og full virkning for skatteåret 2001.

Sentralt i tilbudet sto også forslag om etablering av et verdiskapingsprogram for norsk matproduksjon. Det ble lagt opp til et 10-årig program, med økt aktivitet over en femårsperiode på 250 mill. kroner. I tillegg ble det foreslått å omdisponere 250 mill. kroner slik at samlet bevilgning til programmet blir 500 mill. kroner over femårsperioden. Det ble lagt opp til at programmet samlet skal finansieres gjennom ny bevilgning samt omdisponering av midler fra LUF og Konkurransestrategier for norsk mat.

Det ble videre foreslått endringer i markedsordningen for melk, basert på utredning fra en arbeidsgruppe, tiltak rettet mot små konsummelkmeierier og økt innsats for oppfølging av markeds- og handlingsplan for økologisk landbruk.

Med bakgrunn i at jordbruket fant at statens tilbud var forhandlingsgrunnlag ble forhandlinger startet 20. mai 2000. Partene fulgte her praksisen fra de seinere år ved at en sonderte om det var mulig å komme fram til en samlende enighet. Partene la til grunn at dersom enighet ikke ble oppnådd, skulle krav og tilbud bli stående som partenes siste standpunkt.

Etter sonderingsmøter fram til og med 26. mai 2000 meddelte jordbruksorganisasjonene fredag kveld den 26. mai 2000 at den framlagte skisse ikke ga grunnlag for videre forhandlinger og fremholdt at:

"Jordbrukets forhandlingsutvalg kan ikke ta ansvar for et resultat av årets jordbruksforhandlinger som bryter med Stortingets forutsetninger."

Statens forhandlingsleder konstaterte at det var brudd i forhandlingene og varslet at Regjeringen ville gå til Stortinget med en proposisjon basert på statens tilbud. Han framholdt videre at statens opplegg for tilbud og sonderingsskisse er i samsvar med Stortingets forutsetninger (jf. Innst. S. nr. 167 (1999-2000)).

Partene ble enige om å praktisere de bestemmelser som følger av Stortingets endelige behandling av jordbruksoppgjøret 2000 som jordbruksavtale og om å utarbeide en teknisk jordbruksavtale på dette grunnlag. Referat fra møtene 26. mai 2000 er gjengitt i vedlegg 3 til proposisjonen.

1.2 Utviklingen i primærproduksjonen

Arealutviklingen

Siden 1990 har totalt jordbruksareal i drift økt med ca. 4 pst. Det er en økning i alle landsdeler. Økningen har funnet sted til tross for relativt liten nydyrking det

siste 10-året og en omdisponering av dyrket jord til andre formål.

Bruksutviklingen

Totalt er det ca. 180 000 jordbrukseiendommer i Norge. Antallet landbrukseiendommer totalt er betydelig større enn antallet bruk i drift. Denne forskjellen skyldes i all hovedsak at jorda blir leid bort og drevet sammen med annet jordbruksareal. Landbrukstellingen i 1999 registrerte vel 350 samdrifter. Disse er holdt utenom antall bruk i drift.

Gjennomsnittssarealet pr. bruk har økt gjennom hele perioden fra 1990 og var på 146 dekar i 1999. Dette har sammenheng med at antall driftsenheter avtar. Gjennomsnittlig besetningsstørrelse i melkeproduksjonen har endret seg lite siden innføringen av kvoteordningen. I 1989 var gjennomsnittlig kutall 11,9, og i 1998 var det 13,2 kyr/bruk. Andelen leiejord har økt i hele etterkrigstiden og var i 1998 på 38 pst.

Utviklingen i distriktene

Den relative fordelingen av bruk mellom landsdelene er tilnærmet lik i perioden 1990-1999. 42 pst. av brukene er lokalisert på Østlandet og 9 pst. i Nord-Norge, Agder/Rogaland og Trøndelag har hver 13 pst. av brukene, mens 23 pst. av brukene er lokalisert på Vestlandet. Fra 1990 til 1999 er den relative nedgangen størst i Nord-Norge og på Østlandet og minst i Trøndelag.

Den relative, distriktsvise produksjonsfordelingen av de viktigste landbruksproduktene mellom landsdelene har vært stabil i perioden 1985-1999. Melkeproduksjonen har gått ned i alle landsdeler. Svinekjøttproduksjonen har økt i alle regioner med unntak av Vestlandet, men relativt mest i Nord-Norge.

Bygdeutviklingsmidlene

Bygdeutviklingsmidlene (BU-midlene) skal bidra til å fremme lønnsom næringsutvikling på bygdene innen og i tilknytning til landbruket. For 1999 fikk fylkene til sammen tildelt 595 mill. kroner i BU-midler.

Endringer i forvaltningen av BU-midlene ble forbedret i 1999 med sikte på sammenslåingen av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og Statens landbruksbank (SLB) fra 1. januar 2000, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000). Det er lagt til rette for overflytting av alle driftsrettede ordninger til de regionale SND-kontorene.

Antallet tiltak har økt med over 4 000 siden 1998. Størst økning har det vært innen grøftetilskudd og skogbrukstiltak, som sammen med tekniske miljøtiltak står for 51 pst. av sakene, men bare 10 pst. av midlene.

Fylkene Sør-Trøndelag og Troms representerer ytterpunktene med tanke på registrerte kvinnetiltak i 1999 med henholdsvis 9 pst. og 27 pst. av tiltakene.

De sentrale BU-midlene nyttes til prosjektrettet virksomhet og tiltak av landsomfattende karakter. Midlene nyttes i hovedsak til kunnskapsutviklingsprosjekter innen næringsutvikling. Et av prosjektene er markedsførings samarbeidet mellom landbruket og Norges

Turistråd for å bygge opp under den natur- og kulturbaserte reiselivsnæringen og bidra til økt lønnsomhet i småskala reiselivsbedrifter i bygdene.

Utviklingen i sysselsettingen i jordbruket

I 1998 sto jordbruket (inkl. jakt og viltstell) for 1,1 pst. av BNP og 4,9 pst. av samlet sysselsetting i 1998 målt som utførte timeverk. I 1985 var andelen av samlet sysselsetting 7,9 pst. Det er en forholdsvis sterk nedgang i arbeidsforbruket fra 1997 til 1999. En nedgang i andel bruk med arbeidskrevende produksjoner, kan forklare noe av nedgangen.

Likestilling og rekruttering

Alle virkemidler i landbrukspolitikken likestiller i utgangspunktet menn og kvinner. Kvinner er imidlertid spesielt prioritert i BU-ordningen og gjennom et eget etableringstilskudd for unge bønder.

I 1999 var om lag 13 pst. av alle personlige brukere kvinner, mens antall årsverk utført av kvinner var 25 pst. Andelen kvinner som har overtatt gårdsbruk på odell har økt i alle landsdeler siden 1970, og var i perioden 1995-1999 på 23 pst. Kvinneandelen blant eiere og brukere avtar med økende størrelse på eiendommen/driftsenheten.

Gjennomsnittsalderen på brukerne er i dag 49 år og har endret seg lite de siste 15 årene. Gjennomsnittsalderen avtar med økende bruksstørrelse.

Miljø

Det er gjennomført flere tiltak og program for å stimulere til bedre lokal samordning av miljøarbeidet og sikre bedre kunnskap og kompetanse. I 1999 ble det igangsatt 173 ulike områdetiltaksprosjekter fordelt over hele landet. Det er en stor og økende etterspørsel etter denne typen prosjekter. God kunnskap om økologiske prosesser, miljøtilstand, effekter av tiltak og virkemidler har vist seg å være av stor betydning. Kunnskaps- og kompetanseoppbygging er en langsiktig oppgave og det er viktig at dette samordnes med virkemiddel- og tiltaksgjennomføringen. Gjennomføringen av miljøtilpasninger i jordbruket er fulgt opp med resultatkontroll og overvåking. I proposisjonen gis en oversikt over innsatsen i 1999 for å fremme miljøvennlige driftsformer.

Det er god oppslutning om igangsatte tiltak i kulturlandskapet. Tiltakene gjennomføres i økende grad samlet for hele områder. Antall husdyr av ulike slag på beite er en viktig faktor for å opprettholde kulturlandskapet. Antallet er redusert fra vel 2,5 mill. dyr i 1995 til vel 2,3 mill. dyr i 1999. Økende gjengroing i utmark er en utfordring. Dette gjelder også områder som opprettholder stor grad av setring. Totalt antall setre er redusert med ca. 8 pst. siden 1996. Omdisponering av dyrket og dyrkbart areal til andre formål enn landbruk har i de siste årene vært ca. 18 000 dekar årlig.

Økologisk landbruk

Økologiske arealer og arealer i karens utgjorde ved utgangen av 1999 ca. 1,8 pst. av totalt jordbruksareal i

Norge. Det er i hovedsak eng og beite til dyrefôr som produseres økologisk. Kornarealet har de siste årene utgjort omlag 6 pst. av det totale økologiske arealet. Tilgangen på norskprodusert økologisk matkorn, og kraftfôr til produksjon av melk, kjøtt og egg, er derfor sterkt begrenset. Økologisk primærproduksjon er stadig økende. Andelen av produksjonen som når fram til forbruker som økologisk, er imidlertid synkende. Lave volumer gjør det vanskelig for store markedsaktører å behandle økologisk produksjon på en rasjonell måte og er en viktig årsak til at det er vanskelig å få produktene fram til forbrukerne som økologiske. Det er utarbeidet en strategi og handlingsplan for utvikling av markedet for økologiske landbruksprodukter. I handlingsplanperioden 2000-2003 er det foreslått å avsette 70 mill. kroner til markedstiltak.

Produksjons- og markedsutvikling

Tilpasning av markedstilførsel og produksjonskapasitet til etterspørselen er avgjørende for å utnytte de inntektsmulighetene jordbruksavtalen gir. Overproduksjonen har de siste årene økt dramatisk, påfører produsentene store inntektstap og bidrar til uønskede samfunnsøkonomiske kostnader.

Produksjonstilpasningen innen melkeproduksjonen styres gjennom kvoteordningen, herunder kjøp- og salgsordningen. Meierileveransen av kumelk er redusert fra 1 837 mill. liter i 1990 til 1 647 mill. liter i 1999, en reduksjon på ca. 10 pst. Innenlandsk salg av meieriprodukter er også redusert. Eggsektoren har lenge vært preget av overproduksjon og overkapasitet. Markedsoverskuddet er redusert fra 5-6 pst. tidlig på 90-tallet til ca. 2 pst. i 1997 og 1998. I 1999 er markedsoverskuddet igjen økt til om lag 5 pst. Samlet kjøttproduksjon økte også fra 1998 til 1999. Produksjon av kraftfôrbaserte kjøttslag har økt mest i perioden 1992-1999. Økningen er relativt sterkest for fjørfekjøtt med om lag 60 pst. Budsjettmemnda for jordbruket har beregnet brutto pristap for jordbruket som følge av markedssituasjonen for kjøtt og egg i 1999 til ca. 846 mill. kroner.

Arealet av grønnsaker til salgsproduksjon har vært forholdsvis stabilt. Fruktarealet viser imidlertid en nedgang på om lag 10 pst. fra 1989 til 1999. Sett over tid synes grønnsaksforbruket å være stigende. Utviklingen av potetareal i drift viser en nedadgående trend.

Kostnadsutviklingen

På kostnadssiden er det i hovedsak bare kraftfôrkostnadene og i noen grad kapitalkostnader som er direkte påvirket av jordbruksoppkjøret. Kostnadsutviklingen er av avgjørende betydning for inntektsmulighetene i jordbruket.

De siste årene er det særlig økende rentenivå som har bidratt til økte kostnader. Fra 1998 til 1999 økte totale kostnader med 1,7 pst. Fra og med 1999 er næringsdrirende i jordbruket, husdyrhold, hagebruk og gartneri fritatt for å betale investeringsavgift på driftsmidler m.v. hovedsakelig til bruk i disse næringene. Det regnskapsmessige utslaget av dette vil øke i årene framover.

Budsjettnemnda for jordbruket har budsjettert med en kostnadsreduksjon i 2000 på 1,9 pst. Driftskostnadene reduseres med 1,6 pst. Hovedårsaken er en reduksjon av kraftfôrkostnadene med 5,6 pst. på grunn av volum- og prisnedgang, samt bortfall av kunstgjødselavgiften.

Inntektsutviklingen i jordbruket

Landbruksbefolkningen skiller seg ikke vesentlig fra andre grupper når det gjelder de samlede inntektene i husholdningen. Nettoinntekten for brukerfamilien var i 1998 kr 382 600. Andel av inntektene som brukerfamiliene henter fra jordbruket er redusert fra om lag 70 pst. i 1980 til vel 47 pst. i 1998. Pr. årsverk er det beregnet en inntektsreduksjon på kr 7 800 fra 1998 til 1999. Hovedårsakene til den sviktende inntektsutviklingen fra 1998-1999 er lavere melkepris samt reduserte inntekter fra kjøttproduksjonen, grunnet sviktende marked.

Overføringene til jordbruket

Netto overføringer i faste kroner var høyest i første halvdel av 1980-årene og er redusert fram til 1997. Siden 1997 har budsjettoverføringene økt.

OECDs tall viser at jordbruksstøtten i Norge utgjør 70 pst. av produksjonsverdien for 1998, sammenlignet med en verdsetting til verdensmarkedspris. Norge har sammen med Sveits, Korea, Japan og Island den mest omfattende jordbruksstøtten blant OECD-landene.

Det siste tiåret har det skjedd en betydelig dreining i virkemiddelbruken fra pristilskudd til mer produksjonsnøytrale virkemidler både i Norge og andre land. Dette har vært gjort bl.a. for å redusere tilskuddenes produksjonsdrivende effekt og for å redusere intensiteten i produksjonen.

1.3 Forbrukerorientering - matproduksjon, foredling og distribusjon

Gjennom Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 (1999-2000) er det trukket opp nye retningslinjer for forbrukerorientering av mat- og landbrukspolitikken. Forbrukernes interesser må tillegges økt vekt i matkjeden og i utformingen av politikken. Det er da grunnleggende at hele matkjeden ses i sammenheng. For å sikre forbrukerne helsemessig trygge matvarer, skal hele varekjeden være omfattet av kvalitetssystemer som følges opp gjennom regelverk og tilsyn.

Å legge større vekt på forbrukerinteressene innebærer også å arbeide for lavere matvarepriser. Regjeringen legger til grunn at forskjellene i matvareprisene mellom Norge og våre naboland bør reduseres. Her må alle ledd i verdikjeden for matproduksjon bidra. Fra det offentlige side utvikles og forbedres dokumentasjonsverktøy for prisdannelsen og prisutviklingen i ulike ledd - og prissammenligninger med våre naboland. Arbeid med videreutvikling av et slikt system er satt i gang, og vil bli sentralt i oppfølgingen. Både for å sikre et produktspekter tilpasset forbrukernes behov og lavere forbrukerpriser må myndighetene bidra til å sikre godt fungerende markeder.

Næringsmiddelindustrien er Norges nest største industribransje, etter verkstedindustrien. Konkurransen er tiltakende, både nasjonalt og internasjonalt. Næringsmiddelindustrien er avhengig av råvarer som er konkurransedyktige både mht. pris og kvalitet. Hensynet til næringsmiddelindustriens utviklingsmuligheter, til forbrukerinteressene og til primærjordbrukets avsetningsgrunnlag gjør det viktig at næringsmiddelindustriens konkurranseevne styrkes. For å oppnå dette er det gjennomført - og planlegges - betydelige strukturendringer i bransjen. Gjennom råvareprisetjvningen for industrielt bearbejdede jordbruksvarer (RÅK) utbetales tilskudd for å utjevne forskjeller i råvarekostnadene mellom norske og utenlandske ferdig-varer.

Tiltak i mat-, ernærings- og helsepolitikken skal sees i sammenheng og koordineres til en helhetlig og felles satsing. Norsk landbruk, omsetningsledd og helsemyndigheter står overfor en stor utfordring i forhold til anbefalingene om en fordobling av frukt- og grønnsaksforbruket.

Over 99 pst. av omsetningen gjennom dagligvarebutikker er nå konsentrert i de fire paraplykjedene Norgesgruppen, Hakongruppen, NKL og Reitangruppen. Paraplykjedene deltar i nordiske og europeiske innkjøpsallianser. Det skjer også en eiermessig integrasjon i Norden og det forventes en betydelig europeisk integrasjon gjennom fusjoner og erverv. Parallelt med den horisontale integrasjonen har det skjedd en vertikal integrasjon mellom grossist- og detaljistleddet. Landbruksdepartementet i samarbeid med andre berørte departement vil følge utviklingen nøye i forhold til de nye målsettinger om en mer forbrukerorientert landbruks- og matproduksjon.

Andelen av befolkningens forbruksutgifter som går til matvarer, har hatt en jevn nedgang fra ca. 16 pst. i 1989 til ca. 11 pst. i 1999. Høyinntektsgrupper bruker en vesentlig mindre andel enn lavinntektsgrupper. Prisenivået på matvarer ligger lavere i Sverige og Danmark enn i Norge. Av landbruksbaserte matvarer er prisforskjellene mellom Norge og nabolandene minst for poteter, frukt og grønt. Årsaken til høyere matvarepriser i Norge enn i våre naboland ligger både i produsentprisene og i de senere ledd. Kostnadsreduksjoner er derfor nødvendige i alle ledd for at forbrukerne skal oppleve reelle prisreduksjoner.

1.4 Importvernet og internasjonale forhold

Importvernet er ikke gjenstand for forhandlinger i henhold til jordbruksavtalen og Hovedavtalen. Utformingen av importsystemet har imidlertid stor betydning for jordbruket. Utformingen av pris- og markedsystemene i jordbruket må skje innenfor de rammer importvernet setter. Dette gjelder både de rammer som følger av internasjonale forpliktelser og av nasjonale tilpasninger innenfor disse.

Landbruksavtalen under WHO legger viktige rammebetingelser for den nasjonale landbrukspolitikken

gjennom forpliktelser og rettigheter på tre områder: markedsadgang, internstøtte og eksportsubsidier.

Landbruksavtalen medførte omlegging til et tollbart importvern der tollsatsene skulle reduseres med 36 pst. til 2000. I tillegg forpliktet Norge seg til å etablere tollkvoter for såkalt eksisterende og ny markedsadgang.

WTO-landbruksavtalen definerer tre typer internstøtte - gul støtte, blå støtte og grønn støtte. WTO-landbruksavtalen har konkrete bindinger knyttet til bruken av gul støtte. Denne skal reduseres med 20 pst. i gjennomføringsperioden (1995-2000). Avtalen i WTO forutsetter videre en årlig reduksjon i bruken av eksportsubsidier fra 1995 til år 2000 på til sammen 36 pst. målt i verdi og 21 pst. målt i volum. Det er særlig for ost, kjøtt og bearbejdede produkter at bindingene for eksportstøtte er reelt begrensende for Norge.

I henhold til artikkel 20 i den eksisterende WTO-landbruksavtalen er det innledet nye forhandlinger på jordbruksområdet, og man er nå enige om timeplanen for første fase i drøftelsene fram til mars 2001.

Det er lagt klare føringer for Norges tilnærming til forhandlingene på jordbruksområdet. I næringskomiteens innstilling til Stortinget (Innst. S. nr. 167 (1999-2000)) understreker komiteens flertall bl.a. at:

"... importvernet er en bærebjelke i norsk landbrukspolitikk, også for å sikre at landbrukets funksjoner ut over matproduksjon ivaretas. Det er derfor avgjørende å videreføre et importvern som gir preferanse for norsk produksjon."

Artikkel 20 viser til den langsiktige målsettingen om å oppnå betydelig gradvise reduksjoner i støtte- og vernetiltak. Det kreves ikke at det langsiktige målet nås allerede i den kommende forhandlingsrunden. Selve forpliktelsen til å forhandle for å fortsette reformprosessen innebærer imidlertid at partene må forventes å gå lenger enn de eksisterende forpliktelser.

EUs landbrukspolitikk gjennom budsjettreformen Agenda 2000 påvirker norsk landbruk og den landbruksbaserte industrien. Agenda 2000 er begrunnet ut fra både interne og eksterne formål. De interne forholdene knytter seg bl.a. til å redusere overproduksjonen og EUs budsjettomkostninger ved å øke EU-landbrukets konkurransekraft og å forenkle EUs felles landbrukspolitikk.

Nivået for utløsning av sikkerhetsmekanismen ved import av storfekjøtt fra de minst utviklede landene (MUL) på 2 700 tonn, videreføres for 2001. Denne importen vil ikke bli auksjonert.

1.5 Hovedtrekk ved jordbruksoppkjøret i 2000

Markedssituasjonen er nå den vanskeligste jordbruket har hatt siden begynnelsen av 1980-tallet. Det er svikt i etterspørselen og betydelig ubalanse mellom produksjon og forbruk av både kjøtt og egg- og melkeprodukter. Det er avgjørende for næringen at det iverksettes tiltak som møter disse utfordringene både på kort og lang sikt. I denne sammenheng er det viktig at pris-

og skatteordningen som Stortinget har gitt sin tilslutning til blir gjennomført slik at markedet for norske jordbruksvarer kan styrkes både i forhold til grensehandel og i forhold til konkurransekraften for norsk næringsmiddelindustri.

Rammen for jordbruksoppkjøret skal i 2000 for første gang vurderes på avtaleårsbasis (1. juli 2000 - 1. juli 2001). Regjeringen mener det er mest hensiktsmessig at Totalkalkylen fortsatt beregnes på kalenderårsbasis, som øvrige deler av resultatkontrollen.

Ved vurdering av rammen har Regjeringen lagt til grunn at det er behov for betydelige kostnadsreduksjoner og omstillinger i hele matvarekjeden. Med en rask effektivitetsforbedring bl.a. innenfor kraftfôr, kjøtt- og meieriindustri vil markedsmulighetene og markedsinntektene kunne økes gjennom redusert grensehandel og økte markedsandeler for norsk næringsmiddelindustri. Det pekes på at jordbrukets organisasjoner har betydelig påvirkningsmulighet for å gjennomføre slike tiltak i de produsenteide samvirkeorganisasjonene.

Ved fastsetting av inntektsrammen er det også tatt hensyn til den virkning skatteordningen har for jordbrukernes netto disponible inntekt. Det legges derfor til grunn at reduksjonen i bevilgningene over kap. 1150 gjennomføres med virkning fra 1. januar 2001.

Ut fra en samlet vurdering av alle aktuelle tilpassingsmuligheter og inntektsvirkningen av ulike elementer, legger jordbruksoppkjøret for 2000-2001 etter Regjeringens mening et grunnlag for at aktive utøvere i jordbruket kan få en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper i samfunnet. I vurderingen er det tatt hensyn til at det gjennomføres en fordelingsprofil til fordel for jordbrukerne som har jordbruket som en viktig del av de samlede inntekter.

Både ved fastsetting av inntektsrammen og gjennom fordelingen er det lagt stor vekt på å sikre en bedre utnytting av de eksisterende midler på jordbruksavtalen.

Kornprisene reduseres vesentlig mer enn verdien av inntektsfradraget for å bidra til kostnadsreduksjon i husdyrholdet gjennom lavere kraftfôrpriser og prisreduksjoner tidlig i gjennomføringsperioden. Kornproduktene kompenseres gjennom økt arealtilskudd.

Det gjennomføres betydelig utflating av strukturprofilen på tilskuddene som utbetales pr. dekar og pr. dyr, samt økning i antall enheter det kan gis tilskudd til på hvert bruk. Dette innebærer en omfordeling av tilskudd i retning større bruk, slik komiteen forutsetter.

Det etableres et verdiskapingsprogram for norsk matproduksjon. Formålet skal være høyere verdiskaping både innen primærproduksjon og foredling gjennom å utnytte markedsmulighetene bedre. Programmet utformes i nært samarbeid med sentrale aktører og forutsetter medfinansiering. Det legges opp til at verdiskapingsprogrammet samlet finansieres gjennom ny bevilgning samt omdisponering av midler over LUF og Konkurransestrategier for norsk mat på i alt 500 mill. kroner i en femårsperiode. Konkurransestrategiene for norsk mat legges inn på LUF fra 1. januar 2001 som en del av verdiskapingsprogrammet.

Regjeringens forslag til jordbruksoppgjør er basert på statens tilbud. Det innebærer en reduksjon i målprisene på 900 mill. kroner. Statens grunnpriser på korn reduseres med 14 øre pr. kg. Bevilgningen til gjennomføring av jordbruksavtalen (sum kap. 1150 og 4150) reduseres i avtaleåret med 400 mill. kroner. Bevilgningsreduksjonen gjennomføres i andre avtalehalvår. Sammen med inntektsfradraget ved beskatning reduserer dette isolert sett jordbrukets inntektsmuligheter med 400 mill. kroner. Fordi engrosprisene på kjøtt og egg ligger til dels betydelig under målprisinivå vil det faktiske prisutslaget kunne anslås til 300 mill. kroner. Med disse forutsetninger vil jordbrukets inntekter kunne øke med om lag 200 mill. kroner. I tillegg regner Regjeringen med innsparinger på avtalen i 2001 på om lag 300 mill. kroner. Ytelsene til det aktive jordbruket vil derfor reduseres vesentlig mindre enn bevilgningsreduksjonen isolert sett tilsier.

Regjeringen foreslår omlegging av markedsordningen for melk, med målpriser på råvarenivå, basert på flertallsinnstilling fra en arbeidsgruppe, utredninger fra NILF og de konklusjoner som ble trukket under sonderingene. I tillegg er det i forhold til tilbudet foretatt mindre justeringer på enkelte punkter, delvis basert på drøftingene under forhandlingene. Det gjelder blant annet opplegget for økologisk landbruk, markedsordningen for korn og profilen på direkte tilskudd. Dette

gir utslag i økte tilskudd for mindre og mellomstore melkeproduksjonsbruk, i saueholdet, geiteholdet og storfekjøttproduksjonen sammenlignet med statens tilbud i forhandlingene.

Gjennomføring av pris-/skattetiltaket forutsetter at strukturprofilen i jordbruksavtalens tilskuddsordninger flates ut slik at midlene omfordres til bruk som, relativt sett, taper på prisreduksjonene og en kompensasjon gjennom inntektsfradrag ved skatteligningen som er lik for alle bruk, uansett størrelse. Ved tilpasningen er verdien av skatteordningen regnet til kr 14 000 for alle bruk med tilstrekkelig næringsinntekt. I dette oppgjøret foretas det relativt store endringer på flere enkeltlementer i virkemiddelbruken.

Endringene som foreslås vil slå mest negativt ut for bruk med under 100 dekar, og som har flere dyreslag.

Samlet sett vil Regjeringens forslag om målprisreduksjoner, skatt og utflating av strukturprofil føre til en viss innstramming for de mindre brukene. Dette vil i stor grad være bruk hvor også andre forhold enn inntektsmulighetene fra tradisjonell jordbruksdrift har betydning for rekrutteringen. For disse brukene vil Regjeringens tiltak med et verdiskapingsprogram være vel så viktig for framtidsmulighetene.

Tabellen under viser beregnet utslag av pris-, tilskudds- og skatteendringer for grupper av referansebruk, kroner pr. årsverk.

Beregnet utslag av pris- og tilskudds- og skatteendringer for grupper av referansebruk, kroner pr. årsverk

	Budsjett		Anslått inntektsutslag i avtaleåret ¹⁾
	BFJ 2000	Fra Til	
Melk 6-9 kyr	118 300	-1 700	700
Melk 10-13 kyr	115 600	0	8 900
Melk 16-30 kyr	117 400	3 700	5 200
Ammeku, korn	55 300		5 200
Geit	142 700		2 300
Sau	109 800	2 100	6 400
Gris, korn	34 400	1 500	4 400
Høner, korn	76 100		6 800
Korn, 162-413 daa ²⁾	85 700	-17 700	16 000
Korn, potet	189 200		3 800
Frukt, sau	165 100		4 000

¹⁾Beregnet ut fra at prisene på kjøtt og egg reduseres tilsvarende reduserte kraftfôrkostnader, unntatt for sau.

²⁾Det minste kornbruket er ikke gitt utslag av skatteordningen pga. lav inntekt.

Samlet sett får de fleste produksjoner og bruksgrupeper en økning i inntektene i avtaleperioden når alle forhold regnes inn. Unntatt fra dette vil være de minste bruk og bruk med så lav næringsinntekt at de ikke får nytte av skatteordningen. I de kraftfôrbaserte produksjonene blir inntektsmulighetene vesentlig redusert dersom man regner fullt utslag av målprisreduksjonen.

1.6 Nærmere om sentrale politikkområder

I proposisjonen legges det vekt på at virkemidlene skal utformes med sikte på økt forbrukerretting og økt konkurranse i verdikjeden. Det er en hovedutfordring å utforme de økonomiske virkemidlene slik at samfunnsmålene oppnås mest mulig effektivt. Det er også behov for en gjennomgang av virkemiddelbruken med sikte på bedre målretting og forenkling.

Verdiskapingsprogram for norsk matproduksjon

Regjeringen går inn for å etablere et verdiskapingsprogram hvor det overordnede målet er høyere verdiskaping gjennom å stimulere til økt utnyttelse av markedsmulighetene både innenfor primærproduksjon og foredling. En viktig effekt av programmet vil etter departementets vurdering være at det bidrar til å skape en felles virkelighetsoppfatning av utfordringene på alle ledd i matvarekjeden.

Programmet skal omfatte både konvensjonelle og økologiske produkter, og vil bestå av to hovedelementer:

- bedriftsrettede virkemidler som retter seg mot småskalaprodusentene,
- utviklingsrettede virkemidler som består av tiltak som retter seg mot utvikling og kompetanse for alle aktørene i matvarekjeden.

Programmet må bygge videre på og videreutvikle tiltak som er i gang eller er planlagt, og som finansieres over LUF og Konkurransestrategiene for norsk mat. Omfang og innretning av arbeidet med utvikling av geiteholdet inngår som en del av verdiskapingsprogrammet fra 2001.

Departementet er i tråd med St.meld. nr. 19 (1999-2000) i gang med å utrede merkeordninger for matvarer med fokus på opprinnelse og tradisjon, for å imøtekomme forbrukernes interesser. En slik merkeordning vil fremme utviklingen av kvalitetsprodukter i norsk landbruk, og vil dermed kunne bidra positivt i utviklingen av spesialiserte matvarer.

Likestilling og rekruttering

Landbruksdepartementet vil opprette et utvalg som skal utrede virkningene av odelsloven og eventuelt komme med forslag til lovendringer, blant annet med tanke på å styrke rekrutteringen til landbruket. Utvalget vil få i oppgave å se på virkningene av odelslovens regler for kvinners situasjon i landbruket. Departementet foreslår å avvike tilskudd til onnebarnehager som særskilt ordning, og foreslår videre en avsetning til praktikantordningen på 15 mill. kroner.

Etter- og videreutdanning

Kompetansen i landbruket og landbrukstilknyttede virksomheter må heves og dokumenteres for å nå sektorens mål. Kompetanseutviklingsprogrammet i landbruket skal etableres som en ordning for utvikling av nye og effektive læringsformer og det settes av 5 mill. kroner til dette i 2001. Programmet skal omfatte jord-, skog- og hagebruk og skal i første omgang ha en varighet på 3 år.

Næringsmiddelindustrien

Det er et gjensidig avhengighetsforhold mellom primærproduksjonen og store deler av næringsmiddelindustrien. Det er spesielt viktig at RÅK-industrien sik-

res forutsigbare rammebetingelser og en råvareprisutvikling som står i forhold til utviklingen i råvarepriser i EU og i forhold til tollvernet. Bevilgninger til prisnedskrivning innenfor RÅK foreslås derfor økt med 10 mill. kroner.

Helse- og ernærings spørsmål

Norsk landbruk, omsetningsledd og helsemyndigheter står overfor en stor utfordring i forhold til anbefalingene om en fordobling av frukt- og grønnsakforbruket. Barn og unge er her en viktig målgruppe. Spesielle satsinger knyttet til ernærings spørsmål over jordbruksavtalen er ordningen med frukt- og grønnsakabonnement i skolen og skolemekordningen som finansieres over jordbruksavtalen og av Omsetningsrådet gjennom omsetningsavgiften.

Bygdeutvikling og endringer i forvaltningen av bygdeutviklingsmidlene

Overføringen av oppgaver og ressurser fra Statens landbruksbank og Fylkesmannens landbruksavdelinger til Statens nærings- og utviklingsfond (SND) er gjennomført etter planen. Bygdeutviklingsmidlene skal bidra til lønnsom næringsutvikling på bygdene i og i tilknytning til jordbruket. Størstedelen av midlene til utviklingstiltak innvilges på fylkesnivået. De viktigste tiltakene er investeringer i nye næringer, bedriftsutvikling og etablererstipend som er direkte rettet mot virksomhetsetablering og -utvikling.

BU-midlene skal også bidra til forbrukerretting av landbruket. Investeringer innen områder som har økende etterspørsel og områder som ikke har markedsdekning, bør prioriteres, slik at etterspørselen så langt det er mulig kan dekkes med norske produkter.

Markedsordningen for melk

Det er ytterligere behov for reduksjon av melkeproduksjonen til tross for at melkeproduksjonen er betydelig redusert de siste årene. Meierileveransen er i 2000 beregnet til om lag 1 540 mill. liter melk. En evt. omfordeling av melkekvoter ved runden i 2000 gjennomføres på fylkesnivå. Det settes ikke av ny melkekvote til omstilling fra sauehold til melkeproduksjon i rovdyrutsatte områder.

I forbindelse med behandlingen av jordbruksavtaleproposisjonen i 1999, ble en arbeidsgruppe bedt om å utrede alternativer til dagens prisutjevningssystem for å sikre reell konkurranse innenfor produksjon av konsummelk, jf. Innst. S. nr. 243 (1998-1999).

Arbeidsgruppens mandat innebar:

- å foreta en gjennomgang av gjeldende prisutjevningssystem
- å utrede et nytt avtaleprissystem for melk der prisfastsettelsen på melk i jordbruksavtalen skjer på råvarenivå
- utrede om utjevningen bør praktiseres gjennom avgifter og tilskudd på salgsproduktene

Det ble lagt til grunn at det innenfor et konkurranse- nøytralt system skulle ivaretas de samme hensyn og målsettinger som ved etableringen av gjeldende system.

For å kunne si noe om faktisk pristilpassing og konkurransevilkår i meierisektoren siden innføringen av prisutjevningsordningen, ble Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) engasjert for å vurdere gjeldende kostnadskalkyler, råvareverdier for representantvarene i prisutjevningsordningen, og i hvor stor grad representantvarene er representative for sine respektive grupper.

For representantvarene konkluderer NILF med at TINE ikke har foretatt en fullstendig kostnadsrelatert prissetting. Undersøkelsen indikerer videre at man har en situasjon med kryssprissubsidiering. For de fleste prisgruppene innebærer avviket at gjennomsnittlig prisuttak ligger lavere enn prisuttaket for representantvarene. På denne bakgrunn har arbeidsgruppen konstatert at det er behov for betydelige pristilpasninger innenfor de ulike prisgruppene ved overgang til et system med avtalepriser på råvarenivå.

Departementet legger til grunn at systemet med differensierte priser på melk til ulike anvendelser fortsatt skal forankres i jordbruksavtalen, og at graden av differensiering skal bestemmes gjennom prisfastsettingen i oppgjøret.

Departementet mener prissystemet for melk i jordbruksavtalen og den forvaltningsmessige gjennomføringen av dette bør legges om slik arbeidsgruppen foreslår. Prinsippene i den nye ordningen er utførlig beskrevet i proposisjonen.

Departementet ser det videre som nødvendig å etablere en særordning for små konsummelkmeierier for å bedre deres konkurransesituasjon. Dette bør skje gjennom et fast tilskudd til disse meieriene. Tilskuddet skal i utgangspunktet være forbeholdt de to eksisterende konsummelkanleggene utenom samvirket, og tilskuddet forutsettes finansiert innenfor utjevningsordningen.

Samdrifter

Det er et mål å stimulere til samarbeidsløsninger for å få mer fleksibilitet i forhold til arbeidsinnsats og sosiale forhold, samt å utnytte bygninger, maskiner og utstyr bedre. Samtidig er det ikke ønskelig å stimulere til enheter som er svært store for norske forhold. Videre samdrift mellom aktive brukere, og kravet til minimum 10 pst. deltakelse opprettholdes. Det settes en maksimal kvote på 450 000 liter for nye samdrifter.

Tiltak for geiteholdet

Departementet er enig i at det er behov for et utviklingsprogram for geitebruk. Omfang og innretning på dette bør inngå som en del av verdiskapingsprogrammet.

Det innføres også en ordning for nyetablering av geitemelkproduksjon for lokal foredling utenfor kvoteordningen.

Ny markedsordning for korn

Departementet mener det bør nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe som får i mandat å utrede den detaljerte utformingen av en ny markedsordning for korn, og at arbeidsgruppen legger til grunn for sin utredning de føringer som er gitt i St.meld. nr. 19 (1999-2000) og i Innst. S. nr. 167 (1999-2000). Arbeidsgruppen skal særskilt vurdere prinsipper for fastsettelse av målpris, prisnotering og markedsregulering.

Det legges opp til å innføre en ny markedsordning for korn fra 1. juli 2001. Det gjennomføres derfor ikke vesentlige endringer i markedsordningen med virkning for kornsesongen 2000/2001.

Kjøtt og egg

I henhold til protokoll til jordbruksavtalen har jordbruket det økonomiske ansvar for overproduksjon. For kjøtt- og eggsektoren skal prisfastsettingen være hovedvirkemidlet i den langsiktige markedstilpasningen. Den foreliggende markedssituasjon gjør det vanskelig for jordbruket å realisere de inntektsmuligheter som jordbruksavtalens målpriser åpner for. De målprisreduksjoner som er foreslått i proposisjonen vil bringe målprisene og de faktiske markedsprisene nærmere hverandre. Dette vil over tid redusere behovet for produksjonstilpassende tiltak.

Grøntsektoren og poteter

Det ble under jordbruksforhandlingene i 1999 etablert en generell tilskuddsordning for å stimulere til etablering og drift av produsentsammenslutninger for potet- og grønnsaksprodusenter i Nord-Norge. Bevilgningen til produsentsammenslutninger økes, slik at ordningen kan utvides til en generell ordning.

Miljøvirkemidler

Utviklingen av miljøprogrammet på statlig nivå og opplegg for miljøplan for det enkelte gardsbruk vil stå sentralt i arbeidet med å nå miljømålene i landbruket. Det er fortsatt behov for å stimulere til mer miljøvennlige jordarbeidingsmetoder for å redusere erosjon og forurensning av norske vassdrag og tilførsler av næringsstoffer til Nordsjøen. Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet vil sammen med ulike organisasjoner i tilknytning til jordbruket og avfallsbransjen, etablere et 5-årig program for økt omsetning og bruk av produkter basert på våtorganisk avfall og slam.

Målet med programmet er å redusere miljøproblemerne forårsaket av dette avfallet. Miljøkravene i Areal- og kulturlandskapstilskuddet skal bidra til å sikre viktige miljøverdier i forbindelse med aktiv jordbruksdrift. Miljøplanene skal videre bidra til satsing på de tiltak som kan gi størst miljøeffekt på det enkelte bruk og i den enkelte region.

Å ivareta miljøverdier og kulturarv knyttet til seterdrift er vurdert som viktig både i nasjonal og internasjonal målestokk. Gjennom de fylkesvise BU-midlene

vil det være mulig også å iverksette lokale tiltak rettet mot å styrke seterdrift.

Økologisk landbruk

Det er en målsetting at 10 pst. av det totale jordbruksarealet skal være økologisk innen utgangen av 2009 under forutsetning av en positiv markedsutvikling. Den videre satsingen innenfor økologisk landbruk må i større grad enn tidligere ta utgangspunkt i hele verdikjeden fra primærledd til forbruker. Det må legges spesiell vekt på å øke åpen åkerproduksjonen, slik at etterspørsel etter økologisk kraftfôr i størst mulig grad kan dekkes av norsk produksjon. Samlet styrkes satsingen på økologisk landbruk med 17,5 mill. kroner. For å målrette tilskuddene til økologisk drift omgjøres arealtilskuddet til grovfôrarealer til et husdyrtilskudd. Husdyrtilskuddet begrenses til å gjelde storfe, geit og sau.

1.7 Samordning av den sentrale landbruksforvaltningen

Ved behandlingen av St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 3 (1999-2000), jf. Innst. S. nr. 89 (1999-2000), vedtok Stortinget at Statens Kornforretning, Omsetningsrådet, Fraktkontoret for slakt og deler av Statens Landbruksbank skal samordnes til én institusjon. Det nye forvaltningsorganet, Statens landbruksforvaltning (SLF), vil være underlagt Landbruksdepartementet og opprettes med virkning fra 1. juli 2000.

Stortinget vedtok videre å avvikle Statens Landbruksbank og overføre hoveddelen av virksomheten til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND).

For å kunne gjennomføre samordningen og avvikle Statens Landbruksbank har en måttet gjøre endringer i en rekke lover, jf. Ot.prp. nr. 11 (1999-2000) og Ot.prp. nr. 12 (1999-2000) og Stortingets behandling av disse.

Dette har bl.a. medført at Omsetningsrådet opphører som egen virksomhet. Samtidig overtar staten sekretariatsansvaret for rådet. Departementet vil legge denne funksjonen til SLF. Utgiftene som er forbundet med å forberede og følge opp sakene for Omsetningsrådet vil bli belastet omsetningsavgiften.

SLF skal være et utøvende forvaltningsorgan for de sentrale landbrukspolitiske virkemidlene samt være et støtte- og utredningsorgan for departementet. Ved oppstart av SLF 1. juli 2000 vil det være 181 årsverk i institusjonen. Departementet legger til grunn at samordningen skal gjennomføres uten oppsigelser. Engangsutgiftene knyttet til oppstart av ny virksomhet i 2000 er budsjettert til 10,5 mill. kroner. Det er lagt opp til at Statens landbruksforvaltning skal budsjetteres på statsbudsjettet på ordinær måte med en 1-post, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000).

1.8 Endringer i statsbudsjettet for 2000

I proposisjonen foreslås endringer i statsbudsjettet for 2000 som følger av de bestemmelser som inngår i Regjeringens forslag til jordbruksoppgjør for avtaleperioden 2000-2001, 1. avtaleår. Utslagene for budsjettet i 2000 er beskrevet nedenfor.

I Regjeringens forslag til jordbruksoppgjør er det foreslått endringer som innebærer en varig reduksjon i bevilgningene over kap. 1150 med 412,9 mill. kroner. Inntektsbevilgningen på kap. 4150 post 80 reduseres med 13,0 mill. kroner. Hele bevilgningsreduksjonen vil bli foreslått gjennomført i første halvår 2001. Bruttobevilgningene i 2000 for kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen, vil bli redusert med kr 11 300 000 fra kr 12 978 343 000 til kr 12 967 043 000.

Brutto inntektsbevilgning for kap. 4150 post 80 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m., vil bli redusert med kr 4 300 000 fra kr 92 300 000 til kr 88 000 000.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innledende merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det er lang praksis for at Regjeringen ved brudd i forhandlingene fremmer statens opprinnelige tilbud som forslag for Stortinget.

Etter disse medlemmers syn er dette en nødvendig behandlingsmåte dersom en skal opprettholde den etablerte forhandlingsordningen, noe disse medlemmer mener er svært viktig for å sikre en balansert utvikling i næringen og for å ivareta jordbrukets forskjellige samfunnsroller. Dersom organisasjonene skulle kunne bryte forhandlingene og Stortinget deretter forbedrer statens tilbud betydelig, vil det på sikt undergrave forhandlingssystemets berettigelse. Disse medlemmer vil ikke bidra til en slik utvikling.

Disse medlemmer har videre merket seg at det ved forhandlingene ble lagt til grunn at jordbruksoppgjøret skulle baseres på de mål og retningslinjer som ble trukket opp for landbrukspolitikken gjennom Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 (1999-2000). Etter disse medlemmers skjønn er det ikke grunnlag for å påstå at Regjeringen har brutt med Stortingets forutsetninger.

Disse medlemmer viser til St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1999-2000). I meldingen fra regjeringen Bondevik pekes det bl.a. på følgende politiske hovedsatsingsområder:

- Å møte forbrukernes krav om bl.a. lavere priser og å opprettholde konkurransekraft i markedet er avgjørende for å sikre norsk matproduksjon framover. På denne bakgrunn mener Regjeringen at forskjellene i forbrukerprisene mellom Norge og våre naboland bør reduseres.
- Konkurransesituasjonen for norsk næringsmiddelindustri er forverret de siste årene. Spesielt gjelder dette RÅK-industrien som er avhengig av konkurransevilkår på linje med industrien i EU.

- For jordbruket er det avgjørende å ha et marked i balanse og en effektiv varestrøm. Det sies i meldingen at prisfastsetting skal være hovedvirkemiddelet for å unngå permanente overskuddsproblemer.
- Ved WTO-forhandlingene vil det trolig bli størst press mot produktivitetsrettet støtte som omfatter både skjermingsstøtte og prisstøtte over budsjettet.

Disse medlemmer viser til at Stortinget sluttet seg til regjeringen Bondeviks konklusjoner og at en enstemmig komité sluttet seg til at prisforskjellene til våre naboland bør reduseres.

Når det gjelder strukturpolitikken viser disse medlemmer til at regjeringen Bondevik så behovet for en moderat utvikling i retning av større driftsenheter, noe komiteens flertall (Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre) sluttet seg til. Det samme flertallet viste til den avveiningen som må foretas mellom flere hensyn. Et annet flertall (alle unntatt Fremskrittspartiet) mente at det i denne avveiningen i åra framover må tas større hensyn til de bruk hvor jordbruksproduksjonen utgjør et viktig bidrag til sysselsetting og inntekt. Disse medlemmer mener Regjeringen i St.prp. nr. 82 (1999-2000) har foretatt en rimelig avveining mellom de forskjellige hensynene.

Disse medlemmer viser også til komitéflertallets (alle unntatt Fremskrittspartiet) merknader angående inntektsutviklingen, der det klart framgår at en inntektsforbedring ikke bare skal skje gjennom de offentlige overføringene. Det samme flertallet viste til at yrkesutøvere i landbruket er selvstendige næringsdrivende og uttalte bl.a.:

"Fortsatt vil næringens egen tilpasning ha avgjørende betydning for den faktiske inntektsutviklingen. Det er begrensninger i handlingsrommet for inntektsdannelsen framover. God utnytting av markedsmulighetene, økt mangfold, et balansert marked, strukturelle endringer og fornuftige kostnadstilpasninger vil i økende grad få betydning for at en slik inntektsutvikling kan oppnås."

Disse medlemmer finner i tillegg grunn til å minne om at det samme flertallet også sa seg enig i at på mindre bruk med lite ressursgrunnlag ville andre forhold enn brukets inntektsmuligheter ha større betydning for rekrutteringen og konkluderte på denne bakgrunn med følgende:

"Det er derfor i inntektspolitikken viktig å sikre inntektsmulighetene på bruk hvor selve næringsdriften har betydning for rekrutteringen."

Under henvisning til bl.a. ovenstående vil disse medlemmer hevde at stortingsflertallet, inkl. Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har forutsatt at det skal foretas klare prioriteringer ved årets jordbruksforhandlinger. Det sier seg selv at noen må bli negativt berørt når andre skal prioriteres innenfor en gitt ramme. Disse medlemmer mener derfor at regjeringen Stoltenberg har fulgt opp de forutsetnin-

gene både regjeringen Bondevik og Stortinget har lagt for jordbrukspolitikken.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til St.prp. nr. 19 (1999-2000) hvor regjeringen Bondevik bl.a. sier:

"På bruk hvor det ligger til rette for yrkesmessig drift, er inntektsmulighetene i større grad knyttet til produksjonen av jordbruksprodukter. En del produksjoner er det dessuten vanskelig å kombinere med arbeid utenfor bruket, både av praktiske og kapasitetsmessige årsaker og på grunn av arbeidsmarkedet i regionen. Det er behov for å sikre tilfredsstillende inntektsmuligheter fra næringsdriften på disse brukene. Regjeringen vil prioritere denne type driftsenheter ved utformingen av de økonomiske virkemidlene."

Etter disse medlemmers mening følges dette godt opp i den framlagte proposisjonen.

Når det gjelder skattefradraget viser disse medlemmer til at dette vil bli gjort gjeldende for 2000, men med halv effekt. Som det framgår av St.meld. nr. 19 (1999-2000) fra regjeringen Bondevik skal fradraget:

"kompensere for reduserte inntektsmuligheter når målprisene reduseres."

Inntektsfradraget skal tilsvare reduksjonen i målprisene og er ikke ment å være en ren nettooverføring til næringen.

Disse medlemmer finner at det ikke er grunnlag for å hevde at Regjeringen har forandret beregningsmåten i forhold til tidligere år. Det vises til brev av 13. juni 2000 fra departementet som vedlegges innstillingen. I alle år etter 1993 har jordbruksoppkjørene vært basert på inntektsnivået ved faktisk marked når en bedømmer inntektsutviklingen framover i tid. Den regnemåte jordbruksorganisasjonene og komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre benytter, tar i realiteten utgangspunkt i inntektsnivået på målprinsnivå.

Disse medlemmer viser videre til proposisjonens kapittel 6 der det i detalj er redegjort for rammer og inntektsmuligheter ved faktisk marked, og ved målprinsnivå når alle elementer inklusiv virkning av skattefradragsordningen ses i sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre konstaterer at statens tilbud i årets jordbruksforhandlinger på en rekke sentrale punkter avviker sterkt fra den landbrukspolitikk som fikk tilslutning fra et bredt flertall i Stortinget 9. mai 2000. Disse medlemmer viser til at et bredt flertall i Stortinget bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har felles merknader på samtlige tema i Innst. S. nr. 167 (1999-2000), og at disse merknadene viser til St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon som ble lagt fram av regjeringen Bondevik og gitt tilslutning av regjeringen Stoltenberg etter regjeringsskiftet i mars 2000. Disse medlem-

mer er meget skuffet over at regjeringen Stoltenberg ikke har lagt denne enighet til grunn for førstetilbudet i jordbruksforhandlingene, og at det heller ikke ble lagt fram et forbedret tilbud for å komme fram til en avtale med jordbrukets organisasjoner. Disse medlemmer mener de endringer som er lagt fram i forhold til statens forhandlingstilbud i St.prp. nr. 82 (1999-2000) Om jordbruksoppgjøret 2000 - endringer i statsbudsjettet for 2000 m.m., er av marginal virkning i forhold til de betydelige avvik. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innlede nye forhandlinger med jordbrukets organisasjoner, og legge fram tilbud i samsvar med Stortingets forutsetninger i Innst. S. nr. 167 (1999-2000). Regjeringen gis fullmakt til å godkjenne avtalen så fremt det oppnås enighet med begge organisasjonene. I motsatt fall legges forslaget fram for Stortinget innen 15. juli 2000. Gjeldende avtale forlenges inntil ny avtale er vedtatt."

Disse medlemmer vil i det påfølgende peke på de mest sentrale avvik fra den fremforhandlede enighet i jordbrukspolitikken i den fremlagte proposisjonen om jordbruksoppgjøret 2000.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke følger opp Stortingets inntektsmål for jordbruket. Disse medlemmer viser til flertallsmerknadene fra Arbeiderpartiet og sentrumspartiene i Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"Dette flertallet mener det må føres en aktiv landbrukspolitikk som sikrer aktive utøvere i jordbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper i samfunnet."

Disse medlemmer fastholder at jordbruket skal ha samme inntektsutvikling i kronebeløp som andre grupper har oppnådd gjennom lønnsoppgjør det enkelte år. Disse medlemmer viser til at for staten ble det enighet om et generelt lønnstillegg på 5 000 kroner ved årets oppgjør.

Disse medlemmer viser til at jordbruksforhandlingene handler om å tilrettelegge inntektsmulighetene for jordbruket. Fra 1995 og fram til og med 1999 har en regnet målprisendringene inn fullt ut ved beregning av de økonomiske virkningene for jordbruket. I årene 1997 til 1999 har en presisert at beregningene gjelder inntektsmuligheter, jf. brev med vedlegg fra Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag av 9. juni 2000 til næringskomiteen. Brevet m/vedlegg ligger ved innstillingen.

Ved beregning av endringer i inntektsmuligheter fra et år til et annet, er det de økonomiske virkningene for jordbruket av målprisendringene som har vært lagt inn fullt ut.

Disse medlemmer viser til flertallsmerknadene i Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"I jordbruksforhandlingene forhandles det om inntektsmuligheter."

Disse medlemmer viser videre til følgende flertallsmerknad:

"... næringen må tilbys inntektsmuligheter og sosiale vilkår som sikrer rekrutteringen til næringen."

Disse medlemmer mener det er dokumentert at beregningene av det økonomiske utslaget for jordbruket de senere år har tatt utgangspunkt i avtalepriser og inntektsmuligheter, og at Stortinget gjennom flertallsmerknadene i Innst. S. nr. 167 (1999-2000) har lagt dette til grunn også for fremtidige jordbruksoppgjør. Disse medlemmer finner det uholdbart at regjeringen Stoltenberg forandrer beregningsmåten i forhold til tidligere år og i forhold til Stortingets intensjon for de kommende år. Disse medlemmer reagerer derfor sterkt på at det i St.prp. nr. 82 (1999-2000) fremstilles slik at Regjeringens forslag innebærer et tilbud om en inntektsvekst på 200 mill. kroner når innarbeidet beregningsmåte viser en redusert inntektsmulighet på 400 mill. kroner.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke følger opp Stortingets angivelse av størrelsen på reduksjonene i målprisene. I Innst. S. nr. 167 (1999-2000) sluttet stortingsflertallet seg til det foreslåtte opplegget for reduksjon av målprisene:

"Flertallet gir sin tilslutning til det foreslåtte opplegget for reduksjon i målprisene ... Flertallet forutsetter på bakgrunn av dette at målprisene på jordbruksavtalen i kommende jordbruksoppgjør reduseres som foreslått, og at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag om nødvendige lovendringer for et inntektsfradrag slik at fradraget gjøres gjeldende fra og med 2000 som beskrevet i meldingen."

Disse medlemmer viser til St.meld. nr. 19 (1999-2000):

"Det må derfor gjennomføres reduksjoner i målprisene i jordbruksforhandlingene tilsvarende provenyvirkningen av inntektsfradraget det året det får virkning ... Provenyvirkningen av fradraget kan anslås til mellom 600 og 700 mill. kroner, og det foreslås derfor en målprisreduksjon i tilsvarende omfang."

Disse medlemmer kan ikke se at Regjeringens forslag om å redusere målprisene med 900 mill. kroner er i tråd med de premisser som Stortinget har lagt for reduksjonen i målprisene. En så sterk økning i reduksjonen av målprisene i forhold til det St.meld. nr. 19 (1999-2000) angir, gjør det tilsvarende vanskelig å kompensere for inntektsbortfallet på en strukturnøytral måte.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak om kompensasjon for inntektsbortfallet som skyldes målprisreduksjonene. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har for øvrig merket seg meldingens formuleringer om pris- og inntektspolitikken og har ingen merknader til disse. ... Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, er enig i den foreslåtte kompensasjonsordningen for de tapte inntektsmulighetene målprisreduksjonene medfører."

Disse medlemmer viser videre til St.meld. nr. 19 (1999-2000):

"Inntektsfradraget vil imidlertid bli foreslått innført med tilbakevirkende kraft i den forstand at fradraget får virkning f.o.m. 1. januar i det året målprisene blir redusert i jordbruksforhandlingen."

Disse medlemmer kan ikke se at Regjeringens forslag om at inntektsfradraget ("skattegrepet") kun skal ha halv virkning i 2000 er i tråd med de premisser som Stortinget har lagt for inntektsfradraget. Disse medlemmer oppfatter dette som et klart løftebrudd og derfor umulig å akseptere. Disse medlemmer viser til at enighet mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene på dette punkt ble tillagt avgjørende vekt for å inngå et omfattende samarbeide om innstillingen til St.meld. nr. 19 (1999-2000).

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen har mislyktes totalt i å kompensere strukturnøytralt. Disse medlemmer viser i den forbindelse til St.prp. nr. 82 (1999-2000):

"Endringene som foreslås vil slå mest negativt ut for bruk med under 100 dekar, og som har flere dyreslag."

Disse medlemmer viser til St.meld. nr. 19 (1999-2000):

"Samtidig gjennomføres en utflating av strukturprofilen i produksjonstilskuddene slik at de tre elementene som inngår i engangstiltaket samlet kan gjennomføres strukturnøytralt."

Disse medlemmer viser videre til at et enstemmig Storting har uttalt følgende:

"Komiteen er av den oppfatning at en landbrukspolitikk som ikke tar hensyn til kombinasjonsbrukene ikke vil gi et jordbruk som er i stand til å oppfylle viktige distriktpolitiske mål."

Disse medlemmer vil peke på betydningen en allsidig produksjon har for å oppnå miljømålene i landbrukspolitikken, en målsetting en samlet komité har stilt seg bak.

Disse medlemmer viser til høringene med jordbruksorganisasjonene i forbindelse med jordbruksoppkjøret, der det går fram at Regjeringens fordelingsprofil er dårlig for de fleste, særlig bruk med kraftfremkrevende produksjon, og katastrofalt for bruk med middels stort driftsomfang og allsidig produksjon.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke følger opp Stortingets politikk om fordelingsprofil. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, er enig i at målprisreduksjonene og innføringen av et inntektsfradrag legger grunnlag for utflating av strukturprofilen i direktetilskuddene ut fra omfordelingshensyn. Flertallet legger vekt på at dette vil bidra til redusert uønsket tilskuddstilpasning slik det er omtalt i meldingen. ... Når det gjelder endringer i strukturprofilen over tid, viser flertallet til merknadene om behovet for en gradvis omfordeling i retning av bruk hvor jordbruksproduksjonen utgjør et viktig bidrag til sysselsetting og inntekt."

Disse medlemmer vil i denne forbindelse vise til St.meld. nr. 19 (1999-2000):

"Regjeringen vil i større grad basere virkemiddelbruken på å sikre inntektsmulighetene for bruk med middels stort driftsomfang og som gir sysselsettingsgrunnlag."

Disse medlemmer kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at Regjeringens fordelingsprofil er i samsvar med flertallsmerknadene i Innst. S. nr. 167 (1999-2000), slik Regjeringen hevder i St.prp. nr. 82 (1999-2000):

"Det gjennomføres betydelig utflating av strukturprofilen på tilskuddene som utbetales pr. dekar og pr. dyr, samt økning i antall enheter det kan gis tilskudd til på hvert bruk. Dette innebærer en omfordeling av tilskudd i retning større bruk, slik komiteen forutsetter."

Profilen som ligger til grunn for innretningen på tilbudet innebærer dramatiske endringer for distriktsjordbruket i hele landet. De som driver middels store bruk med allsidig drift rammes hardest. Disse utgjør ryggraden i distriktsjordbruket, og enigheten om å styrke inntektsmuligheten for de som har en vesentlig del av inntekten sin fra bruket brytes.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke følger opp Stortingets sterke vektlegging av markedsbalanse som hovedutfordringen i landbruket. Regjeringen fokuserer på "hovedutfordringen" å gjennomføre målprisreduksjoner og tilpasning/omfordeling av jordbruksavtalens tilskuddsordninger. Disse medlemmer mener det ikke er grunnlag for å hevde at flertallsmerknadene angir dette som en hovedutfordring. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"Flertallet er enig i, og vil understreke, at markedsbalanse er en hovedutfordring i landbrukspolitikken ... virkemiddelsystemet må utformes slik at en unngår overskuddsprobleme ... offentlige midler skal ikke bidra til vedvarende overproduksjon."

Disse medlemmer viser videre til flertallsmerknadene om at

"... bevilgningene over statsbudsjettet skal påvirke produksjonsmåten og sikre at andre samfunnspålagte forpliktelser og oppgaver blir ivaretatt ... fellesgodene i mindre grad er koblet til produksjonsomfanget og intensitet/utbytte av produksjonen ... offentlige bidrag i kornproduksjonen bør trappes ned mot null pr. enhet ved et visst produksjonsomfang ... markedsinntektene

generelt sett bør dekke de variable kostnadene ved produksjonen og utgjøre nødvendig incitament til kostnadseffektiv produksjon av rett vare til rett tid og med det volum som gir markedsbalanse."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 82 (1999-2000) knytter bevilgningene over statsbudsjettet til produksjonsomfang og intensitet/utbytte av produksjonen, gir midler til flere enheter pr. bruk, fjerner taket for økonomisk tilskudd i flere produksjoner, og at det ikke settes tak for tilskudd i kornproduksjonen, slik Stortinget har forutsatt. Disse medlemmer mener den foreslåtte tilskuddsprofilen har betydelig produksjonsdrivende effekter, og frykter at overproduksjonen kommer til å øke, noe som igjen resulterer i synkende priser og vedvarende lav måloppnåelse med hensyn til inntekt.

Disse medlemmer frykter mangelen på strukturnøytralitet i kompensasjonsordningen og den sterke økningen i strukturtiltak som er foreslått, vil innebære en sterk avgang av små og mellomstore bruk. Disse medlemmer viser til at en politikk for økt avgang av små bruk gjennom flere tiår har vist seg å være en utilstrekkelig strategi for å kunne håndtere overproduksjonspresset i landbruket, og dermed heller ikke har bidratt til å bedre inntekten. Disse medlemmer vil peke på dynamikken i at de som blir igjen vil øke produksjonen for at det ikke skal bli deres tur neste gang. Disse medlemmer er kjent med at mange i landbruket, av hensyn til kommende generasjoner, velger å fortsette som bønder og bidra til økt produksjon, selv om økonomien er stram. En offentlig politikk for fremskyndet strukturrasjonalisering vil derfor ikke løse hovedutfordringen om markedsbalanse.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke gir jordbruket anledning til å utnytte markedsmulighetene for å ta ut økt pris på områder der det ikke er fare for overproduksjon. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"God utnytting av markedsmulighetene, økt mangfold, et balansert marked, strukturelle endringer og fornuftige kostnadstilpasninger vil i økende grad få betydning for at en slik inntektsutvikling kan oppnås."

Disse medlemmer viser videre til følgende flertallsmerknad:

"Flertallet er videre enig i at prisfastsettingen er et viktig virkemiddel for å få til en langsiktig tilpasning mellom tilbud og etterspørsel."

Disse medlemmer vil peke på at for sauekjøtt, grønnsaker, frukt og potet innebærer den rådende markedsituasjonen ingen fare for overproduksjon. Disse medlemmer mener derfor det for disse produktene skal kunne være mulig med økt prisuttak i markedet. I St.prp. nr. 82 (1999-2000) foreslår Regjeringen ingen endringer i avtaleprisene, som er tillatte gjennomsnittlige maksimalpriser i avtaleåret. Disse medlemmer kan ikke se at en realprisnedgang på disse pro-

dukter er i samsvar med premissene i Innst. S. nr. 167 (1999-2000).

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen gjør det vanskeligere å oppnå Stortingets mål om at 10 pst. av det totale jordbruksarealet skal være omlagt til økologisk areal i løpet av en tiårsperiode under forutsetning av en positiv markedsutvikling. Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår å omgjøre arealtilskuddet til grovfôrarealer til et husdyrtilskudd, som begrenses til å gjelde storfe, geit og sau. Disse medlemmer støtter innføringen av et husdyrtilskudd for å øke den økologiske husdyrproduksjonen, men finner det ikke akseptabelt at husdyrtilskuddet skal erstatte arealtilskuddet til grovfôrarealer. Bortfallet av dette arealtilskuddet vanskeliggjør målet om 10 pst. økologisk areal. Det vil bli mindre økologisk areal, samtidig som det blir mindre økologisk grovfôr til salg. Disse medlemmer viser videre til at Regjeringen ikke vil øke tilskuddet til organisasjoner i økologisk landbruk, til tross for at disse organisasjonene nå gjennomfører en samordning for å kunne opptre mer samlet og ta et større ansvar med formidling av kunnskap og gjennomføring av tiltak for mer økologisk produksjon, salg og verdiskaping. Disse medlemmer mener organisasjonene innen økologisk landbruk vil kunne bli en effektiv medspiller i utviklingen av målsettingene i landbrukspolitikken, og at det betinger økt støtte i en fase med omorganisering og etablering av en felles landsdekkende organisasjon.

Disse medlemmer vil peke på betydningen av forutsigbarhet i en langsiktig næring. Det er nødvendig med optimisme og positiv vilje til omstilling. Forutsigbarhet og optimisme er også en forutsetning for søkning til næringa. Disse medlemmer har merket seg at statsminister Stoltenberg har understreket at for å få omstilling i offentlig sektor vil en søke et nært samarbeid med de som arbeider der. Det er da skuffende å se at Regjeringen velger en ensidig konfrontasjonslinje med landbruksnæringen. Etter disse medlemmers syn, må staten komme i positiv dialog med næringen. Disse medlemmer mener et uverdig politisk spill ødelegger for dette.

Disse medlemmer mener St. meld. nr. 19 (1999-2000) og Innst. S. nr. 167 (1999-2000) gir grunnlag for forutsigbarhet i jordbruket. En ny sentrumsregjering vil styre på grunnlag av disse dokumenter.

Disse medlemmer viser til at det ble inngått avtale med begge organisasjonene i jordbruket i 1990 under regjeringen Syse, og i 1998 og 1999 under regjeringen Bondevik. Ved forhandlinger der Regjeringen har gått ut fra Arbeiderpartiet derimot, har det nærmest vært tradisjon at forhandlingene med organisasjonene har endt med brudd.

Disse medlemmer viser til at det er lang praksis for at Regjeringen ved brudd i forhandlingene fremmer statens opprinnelige tilbud som forslag for Stortinget. Disse medlemmer vil fastholde dette som hovedregel og normal praksis. Imidlertid vil disse med-

lemmer presisere og understreke at ved forhandlingene i år var det en helt spesiell situasjon ved at Stortinget like før hadde behandlet hovedlinjene i den framtidige landbrukspolitikken gjennom behandlingen av St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon.

Disse medlemmer vil understreke at det ikke må innføres en praksis der et meget magert førstetilbud fra staten skal tvinge jordbruket til lydighet under truselen av at Stortinget alltid skal vedta Regjeringens proposisjon bokstav for bokstav. Disse medlemmer vil bemerke at ved å legge fram et så dårlig tilbud som årets, er Arbeiderpartiet med på å undergrave den frie forhandlingsretten som partiet ellers er en varm forkjemper for.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til egen særmerknad.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til egen særmerknad.

2.2 Gjennomføring av forhandlingene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til at det framlagte forslag fra Regjeringen forutsetter en reduksjon i målprisene på 900 mill. kroner og at dette skal kompenseres gjennom en tilsvarende skattelettelse. Bevilgningen til gjennomføring av jordbruksavtalen reduseres med 400 mill. kroner i avtaleåret. Disse medlemmer har merket seg Regjeringens påpeking av at det praktiske prisutslaget anslås til 300 mill. kroner fordi engrosprisen på kjøtt og egg ligger til dels betydelig under målprisnivå. Med disse forutsetningene mener Regjeringen at jordbrukets inntekter vil kunne øke med om lag 200 mill. kroner. Disse medlemmer legger disse opplysningene til grunn ved sin behandling av saken. I tillegg viser disse medlemmer til at bare halvparten av rammereduksjonen på 400 mill. kroner direkte berører bondens inntekt.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har foretatt noen mindre justeringer i forhold til det opprinnelige tilbudet fra staten. Det gjelder blant annet opplegget for økologisk landbruk, markedsordningen for korn og profilen på direkte tilskudd.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til egen særmerknad.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til egen særmerknad.

2.3 Utviklingen i primærproduksjonen

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har merket seg at landbruksbefolkningen ikke skiller seg vesentlig fra andre grupper når det gjelder de samlede inntektene i husholdningene og at driftsgranskingene

viser at den andelen av inntekten som hentes fra jordbruket er redusert fra om lag 70 pst. i 1980 til vel 47 pst. i 1998.

2.4 Forbrukerorientering - matproduksjon, foredling og distribusjon

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har merket seg at Regjeringen har lagt til grunn at forskjellene i matvarepriser mellom Norge og våre naboland bør reduseres. Dette er i tråd med stortingsflertallets forutsetning ved behandlingen av landbruksmeldinga. Flertallet er spesielt tilfreds med at det er satt i gang arbeid med å utvikle et dokumentasjonsverktøy for prisdannelsen og prisutviklingen i ulike ledd som bl.a. kan benyttes til å sammenligne prisutviklingen med våre naboland. Flertallet er enig i at myndighetene må bidra til å sikre godt fungerende markeder for å sikre lavere forbrukerpriser og et produktspekter som er godt tilpasset forbrukernes ønske og behov.

Flertallet har videre merket seg at importerte RÅK-varer tar markedsandeler fra norske produkter og at eksportverdien for disse produktene er på samme nivå som i 1995. Etter flertallets syn understreker dette forholdet betydningen av en mer positiv kostnadsutvikling i denne industrien og tilfredsstillende priser på norske råvarer.

Når det gjelder konkurransepolitikken viser flertallet til at de strukturelle forholdene i dagligvare- og servicehandelen har utviklet seg slik at konkurransen kan svekkes. Flertallet er enig i at myndighetene må følge denne utviklingen nøye og om nødvendig forsøke å forhindre en ytterligere konsentrasjon innen dagligvaremarkedet som kan begrense konkurransen.

Flertallet har for øvrig merket seg at andelen av befolkningens forbruksutgifter som går til matvarer har hatt en jevn nedgang fra gjennomsnittlig ca. 16 pst. i 1989 til ca. 11 pst. i 1999. Flertallet vil likevel peke på at dette ikke kan benyttes som et argument for at myndighetene skal ta lettere på problemene knyttet til den stadig økende grensehandelen.

Ifølge departementet viser det materiale som foreligger at årsaken til høyere matvarepriser i Norge ligger både i produsentprisene og i de senere ledd. Flertallet er enig med departementet i at påslagene ved omsetning, foredling og distribusjon utgjør en så stor del av forbrukerprisene at det er nødvendig med kostnadsreduksjoner i alle ledd, dersom forbrukeren skal oppleve reelle prisreduksjoner.

2.5 Importvernet og internasjonale forhold

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har merket seg at bindingene for eksportstøtte er reelt begrensende for Norge spesielt når det gjelder ost, kjøtt og bearbejdede produkter. Etter flertallets syn understreker dette nødvendigheten av at det snarest mulig etableres et hjemmemarked i balanse.

Når det gjelder WTO-forhandlingene viser flertallet til sine merknader i Innst. S. nr. 167 (1999-2000) angående landbruksmeldingen.

2.6 Hovedtrekk ved jordbruksoppjøret i 2000

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til flertallsmerknadene under kapitlet om økonomiske og sosiale forhold i Innst. S. nr. 167 (1999-2000), der flertallet spesielt pekte på at det i jordbruksforhandlingene ble forhandlet om inntektsmuligheter.

Disse medlemmer har merket seg at materialet fra Budsjettnemnda for jordbruket viser at vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 1 mrd. kroner fra 1998 til 1999. Ifølge departementet er inntektssvikten i all hovedsak knyttet til situasjonen i markedet og ikke til avtalemessige forhold. Det pekes på at markedssituasjonen nå er den vanskeligste jordbruket har hatt siden begynnelsen på 1980-tallet. Det er svikt i etterspørselen og betydelig ubalanse mellom produksjon og forbruk både når det gjelder kjøtt, egg og melkeprodukter. Disse medlemmer er på denne bakgrunn enig med departementet i at det nå er avgjørende for næringen at det iverksettes tiltak som møter disse utfordringene både på kort og lang sikt. Dette er utfordringer som næringen selv må ha en offensiv holdning til. Disse medlemmer kan ikke se at det er riktig at det offentlige skal ta et utstrakt ansvar for uheldige sider ved markedssituasjonen.

Disse medlemmer har ingen merknader til gjennomføringen av målprisreduksjonen, inntektsfradraget og den endrede strukturprofilen. Disse medlemmer har spesielt merket seg at kornprisene reduseres vesentlig mer enn verdien av inntektsfradraget for å bidra til kostnadsreduksjon i husdyrholdet gjennom lavere kraftfôrpriser og at kornprodusentene kompenseres gjennom økt arealtilskudd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil for øvrig uttrykke tilfredshet med at bevilgningen til økologisk jordbruk økes med 17,5 mill. kroner og at oppfølging av markeds- og handlingsplan er prioritert. Det samme gjelder bevilgningene med miljøeffekt som økes med 7,5 mill. kroner.

Flertallet har merket seg at målprisene ikke vil bli redusert for sauekjøtt, frukt, grønnsaker og poteter, men at disse varene ifølge departementet likevel vil få realprisnedgang.

Flertallet viser til at Regjeringens forslag om målprisreduksjoner, skatt og strukturprofil samlet sett vil føre til en viss innstramning for de mindre brukene. I stor grad vil dette dreie seg om bruk hvor også andre forhold enn inntjeningsmulighetene fra tradisjonell jordbruksdrift har betydning for rekrutteringen. Flertallet er enig i at verdiskapingsprogrammet kan være vel så viktig for disse brukenes framtidsmuligheter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til egen særmerknad.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til egen særmerknad.

2.7 Nærmere om sentrale politikkområder

Distriktpolitiske virkninger

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke på at de landbrukspolitiske virkemidlene har stor betydning for å ivareta næringens samfunnsmessige hensyn angående bosetting, miljø og langsiktig matvaresikkerhet. Vektleggingen av disse hensynene er kompliserte og krever avveining mellom ulike hensyn. Flertallet ber departementet foreta en nærmere gjennomgang av virkemidlene fram til forhandlingene i 2001, med sikte på å vurdere om de distrikts- og bosettingsmessige hensyn kan målrettes bedre.

Verdiskapingsprogram

Ved behandlingen av jordbruksmeldingen ga Stortinget sin tilslutning til etableringen av et eget verdiskapingsprogram for norsk matproduksjon. Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at programmet vil bli finansiert med i alt 500 mill. kroner i den første femårsperioden. Med de endringene som må foretas dersom norsk jordbruk skal kunne møte framtidens utfordringer, vil dette etter flertallets syn representere en svært viktig satsing. Flertallet er enig i at sekretariatet legges til SND, som forventes å ha den nødvendige kompetanse til å vurdere de enkelte prosjektene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Innst. S. nr. 167 (1999-2000) Om norsk landbruk og matvareproduksjon hvor disse medlemmer samtykket i etableringen av et verdiskapningsprogram.

Disse medlemmer vil understreke at verdiskapning først og fremst er næringens eget ansvar. Det forutsettes derfor en betydelig medvirkning og medfinansiering fra jordbruket og næringsmiddelindustrien. Disse medlemmer mener de aktører som er interessert i større aktivitet og verdiskapning i norsk matvareproduksjon må gå inn med kapital på et forretningsmessig grunnlag. Myndighetenes rolle må hovedsakelig innebære en prioritering av bidrag i form av generelle rammebetingelser.

Samdrifter

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, mener at det ikke bør være andre avgrensninger ved etablering av samdrifter enn de gjeldende krav til avstand mellom brukene og minimum deltakelse i arbeidsinnsatsen fra hver av deltakerne.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre konstaterer at Regjeringen ikke følger opp Stortingets vilje om begrensninger i samdrift. Disse medlemmer viser til at ved forrige jordbruksoppgjør ble det oppnådd enighet om maksimalt 3 deltakere i samdrift, og at denne enighet ble satt til side av Stortinget. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"Flertallet mener bruken av tilskuddsordningene ikke skal gi uønskede produksjonsdrivende effekter. Flertallet mener det trengs en begrensning i antall deltakere for å sikre at samdriften består av aktive brukere, og i melkekvote pr. samdrift for å forhindre etablering av industrielt orienterte driftsenheter. Flertallet ber departementet på dette grunnlag komme tilbake til Stortinget med forslag til begrensning i forbindelse med proposisjonen om jordbruksforhandlingene våren 2000."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 82 (1999-2000) ikke foreslår en begrensning i antall deltakere, men en begrensning i kvote på 450 000 liter pr. samdrift. Disse medlemmer mener det skal være begrensninger på antall deltakere i samdrift, og at kvoten pr. samdrift må settes lavere. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"For samdrifter i melkeproduksjonen innføres det en grense på 4 deltakere pr. samdrift og en øvre grense på melkekvote pr. samdrift på 350 000 liter."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til departementets begrensninger og vurderinger av nye samdrifter. Fremskrittspartiets landbrukspolitikk tilsier at markedet selv utvikler hensiktsmessige løsninger for en konkurransedyktig produksjon uten tilskudd. Disse medlemmer kan derfor ikke se at det er særskilte grunner til å begrense mulighetene for samdrift.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at samdrift er en rasjonell produksjonsform som gjør det mulig for yrkesutøvere i landbruket i fellesskap å utnytte stordriftsfordeler, styrke lønnsomheten i produksjonen og ta ut mer ferie og fritid. Særlig innenfor melkeproduksjonen aktualiserer ny teknologi strukturendringer.

Markedsordning for korn

Når det gjelder korn- og kraftfôrpolitikken har komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merket seg at departementet mener det bør nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe som får i mandat å utrede den detaljerte utformingen av en ny markedsordning. Flertallet gir sin tilslutning til dette og viser til Innst. S. nr. 167 (1999-2000).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har merket seg at Regjeringen ikke har fremmet noe forslag om toppavgrensning i areal- og kulturland-

skapstilskuddene i kornproduksjonen. Disse medlemmer legger til grunn at et slikt tiltak vurderes i en større sammenheng der eventuelle strukturmessige konsekvenser også tas med. Det forutsettes derfor at spørsmålet vurderes i forbindelse med etableringen av den nye markedsordningen for korn.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til St.prp. nr. 82 (1999-2000), der departementet legger til grunn at det ikke vil være aktuelt å iverksette et system basert på at korn legges inn under omsetningslovens virkeområde fra 1. juli 2001. Disse medlemmer vil peke på at departementet i St.meld. nr. 19 (1999-2000) anser det som realistisk med en iverksettelse på det tidspunktet:

"Departementet legger til grunn at hovedprinsippene for en ny markedsordning tidligst vil kunne vedtas i forbindelse med jordbruksoppjøret våren 2000, og at ordningen etter detaljutredning vil kunne settes i verk tidligst 1.7.2001."

Disse medlemmer kan derfor ikke se at flertallsmerknadene i Innst. S. nr. 167 (1999-2000) ikke kan la seg realisere innen de angitte tidsrammer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er uenige i modellen for den nye markedsordningen for korn. Disse medlemmer viser for øvrig til egne merknader i Innst. S. nr. 167 (1999-2000) om norsk landbruk og matvareproduksjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sine merknader i Innst. S. nr. 167 (1999-2000).

Prisutjevningsordningen for melk

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil understreke at den endring av markedsordningen for melk som er foreslått i proposisjonen representerer en oppfølging av Stortingets behandling av saken i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 72 (1998-1999) Om jordbruksoppjøret i 1999.

Flertallet peker på behovet for å oppnå økt konkurranse i melkesektoren, og den ordning som foreslås med et særskilt tilskudd til små konsummelkeierier. Flertallet vil understreke at det er viktig å legge til rette for at mindre konsummelkeierier skal kunne ha konkurransemuligheter også utover den 5-årsperioden som det i utgangspunktet er lagt til grunn i St.prp. nr. 82 (1999-2000).

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at Stortinget ved en rekke anledninger har lagt vekt på effektivisering og kostnadsreduksjoner i omsetning av jordbruksvarer, heriblant også melkeprodukter. Når det gjelder den særlige ordningen for små konsum-

melkmeierier mener disse medlemmer at tilskudd til disse må finansieres utenfor prisutjevningsordningen. På den måten vil tilskuddet til små konsummelkmeierier også bli synliggjort på en bedre måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har registrert at det gjøres endringer i prisutjevningsordningen for melk for å sikre reell konkurranse innenfor produksjon av konsummelk.

Disse medlemmer mener primært at produksjon og omsetning av melk skal foregå i et marked med reell konkurranse fritt for offentlig fastsatte melkevoter. Disse medlemmer vil likevel, som en subsidiær holdning innenfor den eksisterende landbrukspolitikken, støtte etableringen av et prisutjevningssystem som gir reell konkurranse aktørene imellom. Disse medlemmer vil hevde at en slik ordning vil være mer troverdig hvis den etableres uavhengig av TINE Norske Meierier.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at den markedsordningen for melk som ble innført fra 1. januar 1997 skulle sikre at alle meieriselskaper, både uavhengige meieriselskaper og samvirkemeierier, hadde samme mulighet til å betale sine leverandører lik pris for melken, og sikre reell konkurranse i konsumentmarkedet. For å oppnå dette ble det foretatt en utjevning mellom ulike melkeanvendelser og en geografisk betinget utjevning mellom produsenter og meierier utfra forskjeller i avstanden til markedene. Samtidig ble administrasjonen av markedsreguleringen lagt til Omsetningsrådet. Gjennomføringen av markedsreguleringen skal imidlertid fortsatt gjennomføres av meierisamvirket. Dette har skapt problemer fordi kostnadene varierer betydelig med type teknologi og størrelsen på anleggene. Systemet skaper også problemer fordi det er basert på innsyn i kalkylene til TINE Norske Meierier og fordi man må basere avgifts- og tilskuddsnivået for andre aktører på TINEs normkostnader. Dette har gjort det vanskelig å etablere likeverdige konkurransevilkår mellom TINE og uavhengige meieriselskaper.

Disse medlemmer mener prisutjevningsordningen bør endres slik at målprisfastsettingen i jordbruksavtalen og utjevningen skjer på råvarenivå og ikke lenger på ferdigvarenivå. Det innebærer at det settes en målpris for alt råstoff fra produsent, uavhengig av anvendelse. Utjevning basert på anvendelse fjernes, mens den geografiske utjevningen, som er en reell utjevning mellom produsenter utfra avstanden til markedet beholdes. Samtidig må kostnadene knyttet til markedsregulering, beregningen av omsetningsavgift og den geografiske utjevningen slik proposisjonen beskriver, beregnes av et uavhengig organ som den statlige landbruksforvaltningen. Disse medlemmer mener erfaringene tilsier at utjevning basert på produktanvendelse verken virker utjevne for aktørene i bransjen eller den enkelte bonde. Den geografiske utjevningen derimot er en virkelig utjevning. Alle

meierier med egne produsenter konkurrerer gjennom melkeprisen om råstoffet. TINES' betydelige egenkapital og samvirkeorganiseringsgjør at nye aktører ofte må kompensere usikkerhet og eierrett til egenkapitalen med en viss merpris for melkeråstoff.

Innenfor et system med utjevning av råvarepris utfra produktanvendelse er disse medlemmer på denne bakgrunn enig med departementet i at det er nødvendig å etablere en særordning for små konsummelkmeierier og at dette bør skje gjennom et fast tilskudd/reduert utjevningsavgift til disse meieriene. Disse medlemmer mener imidlertid en slik særordning må være tidsavgrenset. Målsettingen må være at de uavhengige konsummelkmeieriene etter hvert kan stå på egne ben. Dette forutsetter at særordningen fungerer som en oppstarthjelp, slik at nye konkurrenter får anledning til å vokse for å kunne ta ut nødvendige stordriftsfordeler i verdikjeden. For at ordningen skal åpne for økt konkurranse må ordningen være åpen for nye aktører. Disse medlemmer viser til at TINE fortsatt kontrollerer mer enn 99 pst. av melkeråstoffet fra landets melkeprodusenter og mener det er viktig å legge til rette for økt konkurranse innenfor produksjon av konsummelk.

Disse medlemmer viser til at forslaget om et støttenivå på 75 øre pr. liter opp til en melkemengde på 5 mill. liter kun dekker de beregnede merkostnadene ved selve meieridriften. Det innebærer at det ikke tas hensyn til skalafordeler i salg, markedsføring og distribusjon, i proposisjonen anslått av departementet til 40 øre pr. liter. Slike kostnader er like avhengige av produksjonsomfanget som de rene produksjonskostnadene. For at det skal være mulig å sikre fremtidig konkurranse i konsummelksektoren mener disse medlemmer særordningen også må ta hensyn til stordriftsfordeler i salg, markedsføring og distribusjon.

Disse medlemmer viser videre til at de reduserte avgiftene skal bidra til at nye aktører kan etablere drift i samme omfang som et gjennomsnittsanlegg i TINE-systemet (ca. 15 mill. liter behandlet melk). Ut fra målet om å gi starthjelp opp til 15 mill. liter årlig volum, mener disse medlemmer det er rimelig å ta utgangspunkt i merkostnadene knyttet til en produksjon på 7,5 mill. liter behandlet melk pr. år.

Disse medlemmer har merket seg at det i forslaget fra flertallet i arbeidsgruppen og i proposisjonen ikke tas hensyn til NILFs objektive analyse, men i stedet foretas en skjønsmessig fastsetting av kostnadsulempene pr. liter melk og volumgrunnlaget pr. anlegg. Resultatet kan bli at Stortingets målsetting om å etablere konkurranse innenfor flytende meieriprodukter ikke oppnås.

Tollfri import av storfekjøtt fra MUL

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, støtter Regjeringens standpunkt om at denne importen ikke vil bli auksjonert.

Flertallet mener innføring av auksjon av tollfri import fra MUL vil legge nye hindringer i veien for matvarer fra utviklingsland. Etter flertallets oppfatning kan dette innebære at norske importører må kjempe om å få kjøpe importtillatelse på spesiell u-landsauksjon som norske myndigheter arrangerer. Dette vil i praksis bety et pålegg om toll/avgift på disse varene. Flertallet vil derfor minne om stortingsflertallets oppfatning av saken, hvor det tidligere er uttrykt ønske om tilretteleggelse for markedsadgang og økt samhandel med u-land. Flertallet vil hevde at en auksjonsordning vil virke prisdrivende og langt fra norske forbrukerinteresser. Flertallet vil på denne bakgrunn gå mot innføringen av auksjonsprinsippet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil vise til Innst. S. nr. 167 (1999-2000) der det ble vist til den bebudede utredningen om en auksjonsordning for MUL-import. Disse medlemmer viser til de tidligere innstillinger om denne saken tilbake til 1998, og opprettholder kravet om at en slik auksjonsordning skal utredes. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en utredning om en auksjonsordning for MUL-import senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2001."

2.8 Særmerknad fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet konstaterer at jordbrukets organisasjoner har reagert svært negativt på statens tilbud i jordbruksforhandlingene. Det er et eksempel på hvor liten forståelse og vilje særinteresseorganisasjonene viser i arbeidet med en tilpasning til virkelighetens verden. Videre viser Regjeringens tilbud at det ikke gis sterke signaler til jordbruket om nødvendigheten av en kraftig kursomlegging.

Disse medlemmer er uenig i at myndighetene har valgt å prioritere overføring av ca. 13 mrd. kroner i 2000 i tillegg til skjermingsstøtten og annen støtte som ligger utenfor avtaleverket, til utøvere innen én enkelt næring. Enorme overføringer tilflytes jordbruket hvorav en høy prosentandel er deltids/hobbybønder.

Disse medlemmer har registrert at jordbruksorganisasjonene avsluttet med felles brudd på grunn av for stor avstand mellom krav og tilbud i forhandlingene. Dette viser at urealistiske forventninger ikke på noen måte står i forhold til behovet for en tilpasning til virkelighetens verden. Systemet med jordbruksavtale og gjennomregulerte systemer viser at de berørte aktører ikke har vilje eller evne til å fange opp signalene i markedet.

Disse medlemmer viser til at skjermingen fra markedet har gitt næringen en svakere motstandskraft overfor nye behov og betingelser. Vesentlige inntekter har vært hentet ut gjennom forhandlinger og lobby-

virksomhet. Derfor vil den kommende tilpasningen til konsumentene og nye spilleregler bli harde.

Disse medlemmer vil peke på at landbruket lenge har blitt tillagt distriktpolitiske oppgaver, så som å sikre bosetningen utenfor sentrale strøk. Det synes klart at å tildele landbruket et betydelig ansvar for bosettingen har vært en til dels mislykket og åpenbar kostbar måte å forsøke å oppnå dette på. Basert på tilgjengelige tall fra OECD og Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning for perioden 1992-1996 er et anslag for den samlede støtten 900 milliarder kroner målt i 1996-kroner. I denne perioden forsvant nesten halvparten av alle bruk i landet. Disse medlemmer mener landbrukspolitikken har bidratt til å utarme distriktene og gjort dem mindre i stand til å utvikle et bærekraftig næringsliv og således medvirket til å forsterke sentraliseringstendensene. Disse medlemmer viser til at konkurranseutsatt virksomhet i distriktene kjemper en hard kamp for å overleve i den internasjonale konkurransen. I denne kampen må den i tillegg til sine egne kostnader bære en andel av kostnadene til verdens dyreste landbrukspolitikk. Den førte politikk har gitt en skjev fordeling av offentlige ressurser i distriktene, med det resultatet at lokalsamfunnene har fått for få ben å stå på med lite varierende arbeidstilbud. Unge menneskers vilje til å bygge opp en fremtid i distriktene under de rådende forhold har vært sviktende. I særlig grad har arbeidstilbudet til kvinner blitt så dårlig at det har gitt klare statistiske utslag i utkantdistrikter.

Disse medlemmer konkluderer derfor med at en distriktpolitikk basert på selektive tiltak overfor en enkeltnæring, ikke har ført til en positiv effekt for distriktsutviklingen. Den eksisterende distriktsmålsettingen for norsk landbruk er i realiteten et forsøk på å ha ikke-økonomiske argumenter mot en reduksjon av støttenivået. Disse medlemmer er overbevist om at behovet for en alternativ jordbrukspolitikk blir innlysende etter hvert som kostnadene oppfattes av flere og flere som uakseptable og selvdekningsgraden for de fleste tradisjonelle jordbruksprodukter overgår 100 pst., og overskuddsproduksjonen fortsatt dumpes i det internasjonale marked. Disse medlemmer mener det foreligger et sterkt behov for å gjennomføre radikale lov- og regelendringer som gjør at omsetning, produksjon og struktur i landbruket kan tilpasse seg det fremtidige marked. En slik markedstilpasning vil åpne for konkurranse og effektivitet som automatisk tvinger seg frem som en konsekvens av dette. For forbrukerne vil økt konkurranse og dermed også valgmuligheter være den beste garanti for innflytelse i landbrukspolitikken. En landbrukspolitikk som ikke krever forbrukerne for overføringer gjennom budsjettstøtte, forbrukersubsidier eller skjermingsstøtte, vil gi produkter til lavest mulig pris. Gjennom en nedbygging av monopoler og innføring av reell konkurranse, sikres forbrukerne valgmuligheter mellom ulike produkter.

Disse medlemmer mener de selvstendig næringsdrivende i matvareproduksjonsbransjen må

basere sin virksomhet på produksjon som er bedriftsøkonomisk riktig og ikke subsidierte særordninger. Disse medlemmers resept for landbrukspolitikken er blant annet en god økonomisk politikk med skatte- og avgiftslettelse, bevisst satsning på infrastruktur og fjerning av hindrende lover, regler og forskrifter.

Disse medlemmer mener den nåværende kompliserte jordbruksavtale, hvor produsentene legger opp sin virksomhet basert på tilskudds- og reguleringsordninger, og hvor et stort byråkrati er koplet til generelt uoversiktlige forhold, må erstattes av et markedsbasert konkurransesystem. Fremskrittspartiet vil at dagens ressursødende system endres til fordel for miljøet, til styrke for næringsutøverne som ønsker å forbli i yrket og til fordel for forbrukerne. Disse medlemmer vil videre minne om Fremskrittspartiets prinsipielle syn som innebærer at jordbruksavtalesystemet må avvikles. Jordbruksnæringen må finne sin plass blant vanlige produksjoner som søker et marked i friest mulig konkurranse. I en nedbyggingsfase for støttetiltak og jordbrukssubsidier kan bevilgningene foretas over det ordinære statsbudsjettet. Innenfor dagens overføringssystem med en jordbruksavtale vil disse medlemmer prioritere produksjonsuavhengige støtteordninger. Videre vil Fremskrittspartiet stille seg positiv til modeller som i sterkere grad skiller hobbydrift fra yrkesutøvere med heltids innsats i jordbruket.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"a

Forslag til ny jordbruksavtale bifalles ikke.

b

Eksisterende ordninger med jordbruksavtale oppheves.

c

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til jordbrukssubsidier og andre statlige økonomiske tiltak overfor jordbruket i forbindelse med det ordinære statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

d

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å disponere jordbrukssubsidier for den resterende del av inneværende budsjettår med en ramme på 2 500 mill. kroner lavere enn det vedtatte budsjett på kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen."

2.9 Særmerknad fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er en hovedoppgave for landbrukspolitikken å legge til rette for at den enkelte næringsdrivende kan utnytte sine evner og ressursene på bruket best mulig. Det krever at eiendomsretten og råderetten over landbrukseiendommer gjenreises og at reguleringer som hemmer den frie yrkesutfoldelsen i næringen avskaffes. I tillegg til å åpne for økt mangfold vil Høyres landbrukspolitikk gjøre det mulig å forbedre lønnsomheten gjennom reduserte kostnader i produksjonen og

gjennom økte inntekter i markedet. Disse medlemmer konstaterer samtidig at Norges forpliktelser som WTO-medlem og behovet for å prioritere offentlige kjerneområder og et lavere skatte- og avgiftsnivå, ikke gjør det realistisk å øke overføringene til landbruket over statsbudsjettet. Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen i årets jordbruksoppgjør et stykke på vei deler denne erkjennelsen. Disse medlemmer minner om at dette også er i tråd med flertallets syn i Innst. S. nr. 243 (1998-99):

"Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Høyre mener at Regjeringen i det videre arbeidet med stortingsmeldingen om landbrukspolitikken også må legge til grunn målsettingen om lavere næringsoverføringer."

Disse medlemmer konstaterer at det heller ikke er mulig å øke inntektene til landbruket gjennom økte matvarepriser. Den omfattende grensehandelen, EUs Agenda 2000 og behovet for reduksjoner i skjermingsstøtten gjør det nødvendig å redusere de norske matvareprisene. Fortsatt høye norske matvarepriser vil ha store negative konsekvenser for norsk landbruk og næringsmiddelindustri. Disse medlemmer viser til at dette er i tråd med vurderingene i St.meld. nr. 19 som en enstemmig komité sluttet seg til i Innst. S. nr. 167 (1999-2000):

"Komiteen er enig i vurderingene av behovet for å redusere forskjellene i matvarepriser til våre naboland. Det er behov for å redusere grensehandelen og få folk i større grad til å velge norske matvarer."

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at landbrukspolitikken må legges om for å sikre matvareindustrien konkurransekraften og en bedre utnyttelse av evner, biologiske ressurser og produksjonsutstyr i landbruket. Rekrutteringen til næringen er avhengig av at arbeidsinnsats i landbruket i fremtiden gir inntektsmuligheter. Innsats, initiativ og rasjonell drift må lønne seg. Disse medlemmer mener derfor strukturprofilen i tilskuddsordningene i betydelig grad må flates ut, og har med tilfredshet registrert at Regjeringen nå foreslår å ta de første viktige skrittene mot mer strukturneutrale tilskuddsordninger i tråd med Høyres anbefalinger i Innst. S. nr. 167 (1999-2000).

Sett i sammenheng med de uheldige strukturvirkningene som følger av det nye inntektsfradraget, mener imidlertid disse medlemmer at Regjeringen verken går langt nok eller har det nødvendige tempo i reformarbeidet. Disse medlemmer viser til at Høyre i Innst. S. nr. 167 (1999-2000) avviste alternative og mer målrettede kompensasjonsordninger for reduksjonen i målprisene, som fjerning av formuesskatt på næringsformue. Det vises til at flertallet i Innst. S. nr. 220 (1999-2000) ber Regjeringen fremme en forpliktende plan for nedtrapping av formuesskatten på næringsaktiva fra og med budsjettåret 2001.

Disse medlemmer understreker at pris- og skattegrepet er utformet slik at næringsdrivende med beskjeden inntekt fra jordbruket kommer best ut. Samtidig er det de som henter en betydelig del av inntekten

sin fra landbruket som vil oppleve størst inntektstap som følge av den planlagte prisreduksjonen. Disse medlemmer mener det er uomtvistelig at denne prioritering vil bidra til å svekke rekrutteringen av profesjonelle yrkesutøvere i landbruket. Bare ved en fullstendig utjevning av strukturprofilen i husdyrtillegget ville inntektsvirkningen blitt forholdsvis lik for store og små produsenter. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen i proposisjonen foreslår en viss utflating av tilskuddene. Utflatingen er imidlertid ikke tilstrekkelig til å motvirke de uheldige strukturvirkningene av pris- og skattegrepet. Produsenter innenfor fjørfe, korn og svin vil oppleve betydelige inntektsreduksjoner som følge av Regjeringens forslag til jordbruksoppgjør. Årsaken er at tilskuddene til disse produksjonene i utgangspunktet er beskjedne og forholdsvis strukturnøytrale. Det er derfor ikke mulig å motvirke inntektstapet gjennom utflating av tilskuddsordningene.

Disse medlemmer mener Regjeringen ikke tar de kostnads- og rasjonaliseringsutfordringene landbruket står overfor på alvor. Skal man kombinere behovet for lavere matvarepriser og reduserte overføringer med bedre inntektsmuligheter for yrkesutøvere i landbruket, må det legges til rette for kostnadsreduksjoner gjennom færre reguleringer og rådighetsbegrensninger. I tillegg må konkurransen innenfor ulike deler av landbruket styrkes. Regjeringens forslag om begrensninger innenfor samdrift og eksisterende konsesjonsregler innenfor husdyrhold, er eksempler på reguleringer som hindrer næringsutøvere i landbruket i å utnytte potensialet for lavere kostnader og mer optimal produksjon.

Disse medlemmer mener det må gjøres grep som motvirker det betydelige inntreksbortfallet for svin-, egg-, og fjørfeprodusenter. Regjeringens forslag om reduserte kraftfôrpriser er ikke tilstrekkelig, og burde vært større. Samtidig må husdyrkonsesjonsloven avvikles eller liberaliseres. Loven påfører produsentene betydelige merkostnader og hemmer utviklingen mot en mer rasjonell husdyrproduksjon. Disse medlemmer vil derfor fjerne konsesjonsgrensene i smågris-, slaktegris-, egg- og kyllingproduksjonen som er direkte relatert til bruksstørrelse og erstatte disse med regler som ivaretar hensynene til dyrevern, etikk, og miljø.

Disse medlemmer viser til at Høyre i St.meld. nr. 19 (1999-2000) motsatte seg det foreslåtte inntektsfradraget. For å motvirke de uheldige strukturvirkningene av inntektsfradraget og stimulere til rasjonell drift foreslås en heving av bunnfradraget i tilskuddsordningene til jordbruket til 15 000 kroner. Av hensyn til behovet for en stram finanspolitikk foreslår disse medlemmer samtidig å redusere avsetningene til Landbrukets Utviklingsfond med 150 mill. kroner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Bunnfradraget i tilskuddsordningene til jordbruket heves til 15 000 kroner."

"Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:

50	Fondsavsetninger,	
	reduseres med	kr 150 000 000
	fra kr 1 471 560 000 til	
	kr 1 321 560 000"	

Komiteens medlemmer fra Høyre vil subsidiært stemme for innstillingen.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen innlede nye forhandlinger med jordbrukets organisasjoner, og legge fram tilbud i samsvar med Stortingets forutsetninger i Innst. S. nr. 167 (1999-2000). Regjeringen gis fullmakt til å godkjenne avtalen så fremt det oppnås enighet med begge organisasjonene. I motsatt fall legges forslaget fram for Stortinget innen 15. juli 2000. Gjeldende avtale forlenges inntil ny avtale er vedtatt.

Forslag 2

For samdrifter i melkeproduksjonen innføres det en grense på 4 deltakere pr. samdrift og en øvre grense på melkevotepå 350 000 liter.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen legge fram en utredning om en auksjonsordning for MUL-import senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2001.

Forslag fra Fremskrittpartiet:

Forslag 4

Forslag til ny jordbruksavtale bifalles ikke.

Forslag 5

Eksisterende ordninger med jordbruksavtale oppheves.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til jordbrukssubsidier og andre statlige økonomiske tiltak overfor jordbruket i forbindelse med det ordinære statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

Forslag 7

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å disponere jordbrukssubsidier for den resterende del av inneværende budsjettår med en ramme på 2 500 mill. kroner lavere enn det vedtatte budsjett på kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen.

Forslag fra Høyre:*Forslag 8*

Bunnfradraget i tilskuddsordningene til jordbruket heves til 15 000 kroner.

Forslag 9

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.:
50 Fondsavsetninger, reduseres med kr 150 000 000
fra kr 1 471 560 000 til
kr 1 321 560 000"

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran, og råder Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

På statsbudsjettet for 2000 gjøres følgende endringer:

I

Kap.	Post	Formål:	Kroner
<i>Utgifter:</i>			
1143	1	Statens landbruksforvaltning Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 114 564 000 til kr 141 064 000	<u>26 500 000</u>
1150	70	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. Markedsregulering, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 206 100 000 til kr 210 800 000	<u>4 700 000</u>
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , reduseres med fra kr 1 762 370 000 til kr 1 760 370 000	<u>2 000 000</u>
	77	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 808 900 000 til kr 807 200 000	<u>1 700 000</u>
	78	Velferdsordninger, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra kr 1 784 454 000 til kr 1 772 154 000	<u>12 300 000</u>
<i>Inntekter:</i>			
4143	1	Statens landbruksforvaltning, forhøyes med fra kr 6 629 000 til kr 15 629 000	<u>9 000 000</u>
4150	80	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. Markedsordningen for korn, <i>overslagsbevilgning</i> , reduseres med fra kr 92 300 000 til kr 88 000 000	<u>4 300 000</u>

II

Statens grunnpriser for norsk korn med 15 pst. vann fastsettes til:

Hvete, matkorn	217 øre pr. kg
Rug, matkorn	201 øre pr. kg
Bygg	178 øre pr. kg
Havre	159 øre pr. kg

For oljefrø fastsettes basisprisen til 430 øre pr. kg for vare med 8 pst. vanninnhold.

Prisgarantien for korn og oljefrø er avgrenset til det kvantum som omsettes innenlands til matmel og kraftfôr til husdyr.

III

Stortinget samtykker i at Landbruksdepartementet i 2000 kan omdisponere inntil 10 mill. kroner av overført beløp på kap. 1150 post 70 til dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i kjøtt m.v.

IV

Stortinget samtykker i at totalrammen for bruk av midler fra Landbrukets utviklingsfond, eksklusive administrasjonsutgifter, fastsettes til 918 mill. kroner for 2001 og forvaltes etter retningslinjene som er trukket opp i kap. 7.2 og 8.3.1 i St.prp. nr. 82 (1999-2000). Landbruksdepartementet gis fullmakt til omdisponeringer innenfor rammen hvis behovet for midler til ulike tiltak utvikler seg annerledes enn forutsatt.

V

Stortinget samtykker i at målprissystemet for melk og melkeprodukter endres i samsvar med kap. 7.3.2 i St.prp. nr. 82 (1999-2000). Målprisene erstattes av råvarepriser for de ulike produktgrupper innenfor prisutjevningsordningen. For perioden 1. juli 2000 - 30. juni 2001 fastsettes følgende råvarepriser:

a)	Melk til sure smakstilsette melkeprodukter, dagligvare	kr	5,79 pr. liter
b)	Melk til ikke smakstilsette melkeprodukter, dagligvare	kr	5,11 pr. liter
c)	Melk til søte smakstilsette melkeprodukter, dagligvare	kr	3,52 pr. liter
d)	Melk til ikke smakstilsette produkter, industri	kr	2,93 pr. liter
e)	Melk til ferske oster fastsettes, dagligvare	kr	4,34 pr. liter
f)	Melk til modnede oster, dagligvare	kr	3,50 pr. liter
g)	Melk til modnede oster, industri	kr	2,87 pr. liter
h)	Melk til modnede oster, merkevareeksport	kr	2,55 pr. liter
i)	Melk til tørrmelk, industri	kr	2,98 pr. liter
j)	Geitemelk	kr	4,00 pr. liter
k)	Fløte til kremfløte	kr	25,51 pr. liter
l)	Fløte til smør	kr	7,94 pr. liter
m)	Myse til mysost	kr	2,88 pr. liter
n)	Kjernemelk	kr	2,46 pr. liter

VI

De målpriser som er fastsatt på representantvarene i henhold til jordbruksavtalen for perioden 1. juli 1999 - 30. juni 2000 for kjøtt, egg og fjørfeslakt endres slik:

1. Storfekjøtt	Ung okse kl. 0-og bedre reduseres med	<u>250 øre pr. kg</u>
	fra kr 36,45 til kr 33,95 pr. kg	
2. Svinekjøtt	Slaktegris kl. E (inntil 90 kg) reduseres med	<u>310 øre pr. kg</u>
	fra kr 26,87 til kr 23,77 pr. kg	
3. Egg	Egg kl. A over 53 g reduseres med	<u>120 øre pr. kg</u>
	fra kr 15,68 til kr 14,48 pr. kg	
4. Fjørfeslakt	Kylling, oppb. 750-1 000 g uten innmat, reduseres med	<u>330 øre pr. kg</u>
	fra kr 30,55 til kr 27,25 pr. kg	

Oslo, i næringskomiteen, den 13. juni 2000

Morten Lund
leder

Gunnar Breimo
ordfører

Kjell Opseth
sekretær

Vedlegg 1**Brev fra Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag til næringskomiteen, datert 9. juni 2000****Beregning av virkning av jordbruksoppgjøret**

Det vises til St.prp. nr. 82 (1999-2000) om jordbruksoppgjøret 2000.

Det har på grunnlag av omtale i St.prp. nr. 82 av virkningen av Regjeringens forslag, oppstått et behov for å

klarlegge hvordan praksis er for beregning av virkning av de årlige jordbruksoppgjør.

Vedlagt følger et notat hvor det er redegjort for hvordan dette er gjort ved jordbruksoppgjørene på 1990-tallet.

Undervedlegg

8. juni 2000

Beregninger gjort på virkningen av jordbruksoppgjørene i årene 1993-2000

En har i dette notatet sett på hvordan en har beregnet virkningen av målprisendringer i jordbruksoppgjørene etter at St.prp. nr. 8 (1992-1993) "Landbruk i utvikling" gav retningslinjene for landbrukspolitikken.

I St.prp. nr. 8 (1992-1993) står følgende:

"Regjeringen vil legge til rette for at landbruksbefolkningen kan oppnå inntekter og levekår på linje med den øvrige befolkning. Siden landbruket består av selvstendige næringsdrivende, vil det være inntektsmuligheter som kan sikres gjennom landbrukspolitiske virkemidler. Hvilke inntekter den enkelte næringsutøver, og næringen som helhet, faktisk oppnår er avhengig av en rekke forhold som utøverne selv bestemmer over."

1993: St.prp. nr. 82 (1992-1993).

Avtaleprisene ble tatt ned med 265 mill. kroner. En regnet inn en reduksjon på 100 mill. kroner i beregningen av det økonomiske utslaget for jordbruket. På s. 22 står følgende: "På grunn av markedssituasjonen for jordbruksvarer vil bare en del av reduksjonen i jordbruksavtaleprisene slå ut i lavere priser for produsentene på kort sikt."

Sekretariatet for Budsjettnemnda for jordbruket foretok beregninger både på antatte faktiske prisreduksjoner og på målprisreduksjoner. Beregningene på målprisreduksjoner ble ikke benyttet i proposisjonen.

1994: St.prp. nr. 48 (1993-1994).

Avtaleprisene ble tatt ned med 990 mill. kroner. En regnet inn en reduksjon på 712 mill. kroner i beregningen av det økonomiske utslaget for jordbruket.

Sekretariatet for Budsjettnemnda for jordbruket foretok beregninger både på antatte faktiske prisreduksjoner og på målprisreduksjoner. Beregningene på målprisreduksjoner ble ikke benyttet i proposisjonen.

1995: St.prp. nr. 61 (1994-1995).

Avtaleprisene ble tatt ned med 520 mill. kroner. Dette beløpet ble også regnet inn i beregningen av det økonomiske utslaget for jordbruket.

1996: St.prp. nr. 72 (1995-1996)

Avtaleprisene ble økt med 60 mill. kroner. Dette beløpet ble også regnet inn i beregningen av det økonomiske utslaget for jordbruket.

1997: St.prp. nr. 70 (1996-1997).

Avtaleprisene ble økt med 450 mill. kroner. Dette beløpet ble også regnet inn i beregningen av det økonomiske utslaget for jordbruket.

I proposisjonen er følgende presisert: "Avtalen gir muligheter for en inntektsutvikling på om lag 3,5 pst. (4 200 kroner/årsverk) fra 1996 til 1997."

1998: St.prp. nr. 67 (1997-1998).

Avtaleprisene ble økt med 325 mill. kroner. Dette beløpet ble også regnet inn i beregningen av det økonomiske utslaget for jordbruket.

I proposisjonen er følgende presisert: "Avtalen gir muligheter for en inntektsutvikling på om lag 11 600 kroner per årsverk fra 1997 til 1998."

1999: St.prp. nr. 75 (1998-1999).

Avtaleprisene ble økt med 330 mill. kroner. Dette beløpet ble også regnet inn i beregningen av det økonomiske utslaget for jordbruket.

Tabellen som viser oppstillingen over det økonomiske utslaget for jordbruket (s. 51) har følgende overskrift: "Disponering av midler og endring i jordbrukets inntektsmuligheter." Inntektsmulighetene fra 1998 til 1999 ble beregnet til 3 900 kroner per årsverk.

I proposisjonen er dessuten følgende presisert: "Markedssituasjonen gjør at det vil være krevende å ta ut målprisøkningene i markedet." Til tross for denne presiseringen regnet man altså inn målprisøkningene fullt ut.

Oppsummert perioden 1993 til 1999.

I de to første årene etter at St.prp nr. 8 (1992-1993) kom, regnet man antatte faktiske prisreduksjoner. Fra 1995 og fram til og med 1999 har en regnet målpris-

endringene inn fullt ut ved beregning av de økonomiske virkningene for jordbruket. I årene 1997 til 1999 har en presisert at det er beregninger på *inntektsmuligheter*.

2000: St.prp. nr. 82 (1999-2000)

Avtaleprisene foreslås redusert med 900 mill. kroner. Med en ramme på -400 mill. kroner gir dette reduserte *inntektsmuligheter* for jordbruket på 5 200 kroner per årsverk for avtaleåret 2000-2001.

I proposisjonen står følgende: "Isolert reduseres jordbrukets inntektsmuligheter med 400 mill. kroner på årsbasis." Videre står det: "Dersom engrosprisene for kjøtt og egg reduseres tilsvarende utslaget av kraftfôrprisreduksjonen vil det faktiske utslaget på kort sikt bli en prisreduksjon på i størrelsesorden 300 mill. kroner, eller 600 mill. kroner mindre enn målprisreduksjonene, når det forutsettes at målprisreduksjonen på melk slår direkte ut. Med disse forutsetninger vil jordbrukets inntekter samlet kunne øke med om lag 200 mill. kroner."

Vedlegg 2

Brev fra Landbruksdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 13. juni 2000

Ang. beregning av inntektsvirkning av jordbruksoppjøret St.prp. nr. 82 (1999-2000)

Det vises til telefax av 13.06.2000 vedrørende brev av 08.06.2000 til Næringskomiteen fra Norges Bondelag om virkning av jordbruksoppjørene i årene 1993-2000.

Landbruksdepartementet viser til at inntektsutviklingen for jordbruket ved alle jordbruksoppgjør siden 1993 har blitt basert på inntekter ved faktisk marked når en bedømmer inntektsutviklingen framover i tid. Bondelagets brev viser at det har vært noe ulik praksis for vurderinger av endringsutslagene av de målprisjusteringer som er fastsatt i oppjørene. Når produsentpri-

sene i år 2000 før oppgjør ligger 1,25 mrd kr under målprisnivået, blir det feil å forutsette at en reduksjon i målprisene ytterligere vil redusere det faktiske markedsprisuttak tilsvarende. I St.prp. nr. 82 (1999-2000) er det derfor lagt til grunn at faktisk prisuttak for kjøtt og egg vil reduseres tilsvarende reduksjonen i kraftfôrkostnader.

Landbruksdepartementet viser videre til proposisjonens kapittel 6 der det er redegjort for rammer og inntektsmuligheter ved faktisk marked og ved målprisnivå når alle elementer inklusive virkningen av skattefradragssystemet ses i sammenheng.